

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

Índex de continguts

DESCRIPCIÓ

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.1. LA PUBERTAT

Objectius

3.1.1. Pubertet BC

3.1.2. Menarquia i espermarquia E

3.1.3. El vampir i la menstruació E

3.1.4. La síndrome premenstrual 2EBC

3.1.5. La sang de la regla no és blava EBC

3.1.6. La copa menstrual EBC

3.2. GENITALS

Objectius

> El clítoris. Informació per al professorat i per a l'alumnat

> Relació amb els genitals. Informació per al professorat

3.2.1. Vocabulari vulgar de la sexualitat E

3.2.2. El clítoris EBC

3.2.3. El clítoris a les escoles EBC

3.2.4. #clitpower contra la MGF BC

3.2.5. L'ejaculació femenina 2EBC

3.2.6. L'himen i la virginitat 2E

3.2.7. El mite de l'orgasme vaginal 2EBC

3.2.8. La descolonització corporal BC

3.2.9. Genitals, masculinitat i mites 2EBC

3.2.10. Diccionaris 2EBC

3.2.11. Genitals masculins 2E

3.2.12. La grandària del penis 2EBC

3.3. REPRODUCCIÓ I FECUNDACIÓ

Objectius

3.3.1. Reproducció 2E

3.3.2. El mite de l'òvul passiu 2EBC

3.3.3. El mètode ROPA E

3.3.4. Hòmens gestants EBC

3.3.5. Reproducció assistida a lesbianes 2EBC

3.3.6. Quin és el futur de la reproducció humana? 2EBC

Cossos
sexuats

3

DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS ELS COSSOS SEXUATS

DESCRIPCIÓ

Aquest bloc de caire marcadament biològic es nodreix fonamentalment d'activitats, ja que la informació que cobriria ja està inclosa en els diversos programes d'educació sexual duts a terme a la Comunitat Valenciana en les últimes dècades o són aspectes tractats tradicionalment en assignatures escolars com Biologia.

Així, per exemple, en 3.1, **La pubertat** es tracten la síndrome premenstrual; els mètodes alternatius de recollida de la sang, com la copa menstrual; els mites al voltant de les dones quan es troben en fase de menstruar; la pressió i l'avergonyiment històrics per ocultar la menstruació, etc.

En l'apartat 3.2, **Genitals**, un dels temes principals és sens dubte el desconeixement i l'ocultació del clítoris, ja que o bé no se'n parla o bé només se'n coneix la part externa i no pas la part interna. També es tracta el mite de l'orgasme vaginal; el polèmic binomi de l'himen i la virginitat, o la grandària del penis –pressions socials per “donar la talla”–, entre altres.

A banda d'explicar els mecanismes tradicionals de la reproducció i la fecundació, en l'apartat 3.3, **Reproducció i fecundació** s'aborda la situació legal de la reproducció assistida a dones lesbianes, i s'introdueixen altres sistemes existents, com el mètode

ROPA. En aquest apartat també ens aproximem a temes que han passat a la llum pública recentment, com són les noves paternitats trans de la mà dels hòmens gestants. Deixem el polèmic tema dels ventres de lloguer per al bloc 12.

3.1. LA PUBERTAT

Objectius

- Conèixer els canvis que s'esdevenen durant la pubertat.
- Conèixer els efectes dels bloquejadors hormonals en els xiquets i xiquetes trans.
- Conèixer la menarquia i l'espermarquia.
- Desmuntar els mites i les falses creences al voltant de la menstruació.
- Visibilitzar la menstruació i apoderar les xiquetes perquè la visquen de manera saludable i sense ocultacions.
- Conèixer la copa menstrual com a mètode de recollida menstrual.
- Ajudar a desmuntar els tòpics masclistes sobre els genitals femenins (bruts, mala olor...). Animar a conèixer-los i a estimar-los per a poder gaudir-los.

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.1. LA PUBERTAT

3.1.1. Pubertet BC

Nivells: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Pubertat

Desenvolupament

El professor/a posarà un capítol de la sèrie d'educació sexual noruega Pubertet. El programa Newton de la televisió pública noruega (NRK) està adreçat a jòvens d'entre 8 i 12 anys. A principis de 2015 va emetre una sèrie de 8 capítols d'educació sexual anomenats Pubertet (pubertat), on mostrava de manera explícita i amb humor els canvis corporals que s'esdevenen en aquesta època. La sèrie està penjada en Youtube en la pàgina de la NRK i inclou subtítols en castellà. Cada vídeo dura entre 5 i 7 minuts i presenta els cossos completament nus. A Noruega, l'educació sexual és una assignatura escolar des de 1970.

1. Com comença? (Hvordan starter det?)
2. Els pits (Pupper)
3. El penis (Guttetissen)
4. Pèl corporal (Hår på kroppen)
5. Creixement i canvi de veu (Kroppsvekst og stemmeskifte)
6. Vagina i menstruació (Jentetiss og menssen)
7. Grans i suor (Kviser og svette)
8. Quin és el problema amb la pubertat? (Hvorfor kommer vi i puberteten?)

En grups de 3-4, repartiu-vos la resta de capítols. Vegeu el vostre capítol i feu-ne un resum del que explica. Elegiu un portaveu i conteu-lo a la classe.

Qüestions per al debat:

Penseu que el programa és interessant i formatiu? Us imagineu un programa així a la TV pública espanyola?

[Nota per al professorat: Tot i que hem dit que el programa Newton està adreçat a jòvens d'entre 8 i 12 anys, Youtube no deixa veure els vídeos als menors de 18 i demana confirmació. Podem aprofitar aquesta avinentesa per a debatre amb l'alumnat sobre els criteris que determinen l'edat adequada per a veure continguts audiovisuals.]

Cossos
sexuats

3

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.1. LA PUBERTAT

3.1.2. Menarquia i espermarquia E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Pubertat

#Menstruació

Desenvolupament

Vegeu i comenteu els vídeos "Menstruación y sociedad" i "Menstruación y mitos", fragments del documental *La luna en ti* (Direcció: Diana Fabiánová, 2009).

Llegiu el text "Menarquia i espermarquia". Vegeu també les fotografies de l'artista Emma Arvida Bystrom responeu a les qüestions. L'estructura cooperativa "llapis al centre" pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives"). Després de fer les activitats, poseu-les en comú amb el grup classe.

Podeu consultar també el llibre-conte Mamá, me ha venido la regla.ⁱ

Qüestions:

1. Què ocorre al voltant d'un jove o d'una jove amb la menarquia o l'espermarquia? Com es comporta la família, les amistats...?
2. Per què hi ha tanta vergonya i ocultació al voltant de la menstruació?
3. Quins sistemes de recollida menstrual coneixeu? Quin us sembla millor?

4. Què us sembla l'exposició fotogràfica d'Emma Arvida Bystrom? Coneixeu la iniciativa d'activisme menstrual "Taca't les bragues", feta per l'alumnat de Cicles de l'IES Francesc Ribalta, de Castelló? En aquest article podeu trobar informació. L'alumnat d'aquest centre va fer una exposició que contenia obres sobre la menopausa, cronologies sobre l'evolució dels elements d'higiene femenina al llarg de

la història, un estenedor amb bragues tacades de sang, compreses amb missatges crítics, etc.

5. Agafant idees d'ambdós projectes, us animeu a fer alguna activitat semblant a l'institut? Per exemple, podeu agafar fotografies de dones famoses i, mitjançant algun programa d'edició d'imatge o pintant damunt, mostreu la mens-

ⁱ SERRANO, May; SERRANO, Marta, i SERRANO, Júlia (2012). *Mamá, me ha venido la regla*. Mandala Ediciones.

Cossos
sexuats

3

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.1. LA PUBERTAT

truació. També podeu fer dibuixos de dones menstruants.

6. Penseu que si els hòmens tingueren la regla aquesta estaria socialment vista d'una altra manera? Podeu mirar l'activitat "La sang de la regla no és blava", on trobareu més informació sobre aquesta qüestió.

Text. Menarquia i espermarquia

L'**espermarquia** és la primera ejaculació en els barons, que es produeix generalment entre els 12 i els 14 anys, encara que pot ocórrer abans, sobre els 10, o després, cap als 16, sense que això supose cap problema per al desenvolupament del xiquet. En les xiques, la primera regla s'anomena **menarquia** i sol esdevindre entre els 11 i els 15, tot i que també és perfectament normal que passe un poc abans o després d'aquesta edat. Amb tot, **tal com alerta l'endocrinòloga Carme Valls**, l'edat de la menarquia s'està avançant a conseqüència, entre d'altres factors, dels contaminants ambientals, alimentaris, cosmètics, productes de neteja..., que contenen substàncies que actuen com a disruptors hormonals estrogènics, és a dir, augmenten els nivells d'estrògens de les xiquetes i provoquen pubertats precoces.

En la nostra societat, tindre la regla s'ha d'ocultar i, si no, mireu els intents d'una marca de compreses d'**acabar amb l'olor menstrual**. Per oposar-se a aquesta ocultació, la fotògrafa i artista sueca **Emma Arvida Bystrom** es va decidir a fer una exposició titulada "There will be blood"

(Hi haurà sang), on presentava imatges de dones menstruants mentre feien activitats quotidianes com córrer, llegir en un bar, etc. amb l'objectiu de trencar l'associació entre menstruació i vergonya, ja que tacar-se la roba tenint la regla sol ser viscut com un fet socialment humiliant.

Com qçue l'espermarquia es un fenomen natural que du aparellat l'orgasme masculí, és important afegir la importància del plaer femení i de l'orgasme en parlar de la menarquia. **Tal com assenyala la ginecòloga sevillana Victoria Agudo** en el documental *La luna en ti*, la masturbació pot alleugerir els dolors de regla.

3.1.3. El vampir i la menstruació E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Menstruació

#Pubertat

Desenvolupament

Responen a les qüestions per parelles.

Qüestions

1. Què significa socialment tenir la primera regla? Es comporten les persones del voltant de manera diferent quan a una xica li abaixa la regla? Hi ha diferències amb el significat social de la primera ejaculació? Explica-les.
2. Comenteu el text de Rosa Sanchis "Crepuscle i la menstruació" (paròdia del llibre i de la pel·lícula *Crepuscle*). Us animeu a introduir la menstruació en alguna sèrie o pel·lícula de moda? Escriviu una part de la sèrie o pel·lícula on la regla tinga protagonisme.
3. Pregunta a ta mare i a l'àvia el que els havien contat sobre la menstruació i el que va significar per a elles. Compara-ho amb el que ha suposat per a tu o per a les xiques del teu voltant.
4. En grups de 4, busqueu informació sobre la regla i escriviu un fullet informatiu que serveixi per a les xiquetes que encara no l'han tinguda.

Text. *Crepuscle i la menstruació*

Quan Eduard Cullen va entrar a classe, l'olor a sang es va fer irresistible. Generalment ho duia bé, però aquella olor... aquella maleïda olor era nova, intensa i extraordinàriament atractiva. De res va servir passar-se pel nas el mocador mullat amb la substància que el pare preparava perquè ell i les germanes pogueren resistir entre els humans i les humanes, fins a tenir a prop un animal del bosc que els assedegara. Per a un vampir apassionat com Eduard, que les companyes tingueren la regla era un dels majors martiris que havia de suportar, molt pitjor que escoltar, any rere any i dècada rere dècada, les explicacions repetitives de professores i professors. Si almenys la tingueren totes alhora!, pensava Eduard sovint, seria més fàcil; no com ara, que sembla que es posen d'acord perquè sempre hi haja a classe una xica amb la fatídica menstruació!

Afortunadament, algú va obrir la finestra i Eduard pogué respirar una mica fins que el professor el va fer asseure just al costat de la nova. Bella es va presentar amb un somriure, però ell amb prou feines va poder dissimular l'aleteig provocat per la pituitària nasal, que no havia tingut temps d'acostumar-se a l'aroma de Bella ni d'elaborar l'antídot que li permetera estar assegut al costat d'ella i resistir l'anhel d'apujar-li la faldilla i desdejunar-se.

3.1.4. La síndrome premenstrual 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Menstruació

#Pubertat

Desenvolupament

Llegiu i resumiu la informació extreta de l'article de l'endocrinòloga Carme Valls Llobet [Las causas orgánicas del malestar de las mujeres](#) (Revista Mujeres y Salud núm. 16, 2005).

Vegeu i comenteu els vídeos [Hormonas amigas i Programa tu cuerpo](#), fragments del magnífic documental [La luna en ti](#) (Dir. Diana Fabiánová, 2009, 1 h 13 min). [Cap a la meitat del primer vídeo](#), la psicòloga Martha McClintock parla de les variacions hormonals que també pateixen els hòmens, i la ginecòloga Victoria Agudo, que intervé al final del fragment, explica també com s'ha utilitzat la menstruació per a deslegitimar els malestars de les dones i llevar-los la raó.

Per als comentaris, suggerim estructura cooperativa "Il·lapis al centre" (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)")

Text. El ciclo menstrual. El gran desconocidoⁱ

De la invisibilidad, al tabú científico

La menstruación ha sido uno de los primeros fenómenos cíclicos de los seres humanos que pudieron observar los pueblos primitivos. Durante años su presencia ha permanecido oculta y ha sido tabú para muchos pueblos

que obligaban a sus mujeres a alejarse de las casas con la falacia de que su presencia durante la fase menstruante contaminaba los productos agrícolas y alteraba el crecimiento del ganado. De hecho, hasta mediados del siglo XX, la mayoría de las mujeres quedaban embarazadas desde la primera menstruación en la adolescencia y casi no volvían a tener la menstruación durante su vida reproductiva, porque estaban embarazadas o en período de lactancia. Debido a este hecho sólo presentaban trastornos de la menstruación las mujeres que, por provenir de clases altas o por otras circunstancias, no tenían sus primeros hijos hasta después de los veinte años.

La ciencia médica ha ignorado el estudio de la menstruación y sólo a mediados del siglo XX se inició el estudio del ciclo y de las hormonas hipofisarias, precisamente con la intención de suprimirlo para conseguir medicamentos anticonceptivos. En cambio, es muy difícil encontrar estudios que especifiquen cuáles son las características normales del ciclo menstrual.

El estudio del ciclo y sus efectos periféricos en todo el cuerpo, así como las bases neuroendocrinas del síndrome premenstrual, no se iniciaron hasta la década de los 80 del pasado siglo. De hecho, ha sido la investigación realizada en Suecia y Dinamarca la que ha dado las pautas de normalidad (Asso, O. 1988).

La menstruación como indicador del estado de salud

El ciclo menstrual normal oscila con una menstruación cada 26 a 32 días,

aproximadamente un ciclo lunar que es de 28 días. La duración es de un día con fuerte pérdida y dos o tres días más con pérdidas menores. La cantidad máxima de pérdida debería ser unos 100 cc, como máximo la cantidad de una copa de vino, aunque es difícil apreciar la pérdida de forma subjetiva porque muchas personas relacionan la intensidad mayor o menor con las pérdidas que experimentaban su madre, sus hermanas o sus amigas. La menstruación no debe producir dolor y, en todo caso, una ligera molestia. No debe ser precedida de síntomas ni corporales ni de labilidad en el estado de ánimo.

La menstruación es un hecho fisiológico que prepara cada mes el cuerpo para la concepción y el anidamiento, no es una maldición bíblica ni sus molestias se deben vivir en silencio porque, en realidad, cuando se presenta fuera de los parámetros normales, sus características anómalas son claros indicadores de problemas de salud, o de nutrición o de estrés físico y mental.

Implicaciones hormonales

El ciclo menstrual normal implica variaciones en diversos niveles hormonales, a veces sutiles, a veces manifiestos, lo que significa que durante la edad reproductiva (desde aproximadamente los 13 años hasta los 50) algunos niveles hormonales de las mujeres serán cada día diferentes, según el momento del ciclo menstrual.

Para que exista menstruación deben existir estrógenos a niveles adecuados para producir un

i VALLS LLOBET, Carme (2005): "Las causas orgánicas del malestar de las mujeres". Revista Mujeres y Salud núm. 16.

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.1. LA PUBERTAT

crecimiento endometrial. Para que la hemorragia no sea excesiva a partir del día 14 del ciclo ovárico, se inicia la producción de progesterona que impide que el tejido del endometrio crezca de forma exponencial y lo prepara para el anidamiento, si hubiera una concepción.

En esta segunda fase del ciclo y, sobre todo, entre los días 17 al 23, se incrementa la secreción de varias hormonas implicadas en el metabolismo de agua corporal (renina, angiotensina, aldosterona) y se retiene líquido. En condiciones normales esta retención debería ser imperceptible, pero cuando hay exceso de estrógenos por condiciones de estrés o por exceso en el medio ambiente, o cuando disminuye la secreción de progesterona por las mismas causas, esta retención puede ser intensa y provocar un aumento de unos 2 o 3 Kilos de peso antes de la menstruación.

Desde el momento de la ovulación también se producen incrementos de neurotransmisores cerebrales (de adrenalina y noradrenalina central y periférica, y de beta endorfinas) que permanecen elevadas hasta tres días antes de la menstruación. Estas variaciones, en condiciones normales, deberían ser casi imperceptibles pero, según los niveles, pueden causar cambios en el estado de ánimo y en el humor.

Implicaciones neuroendocrinas sobre el estado de ánimo y humor

Los cambios hormonales en el sistema hipotalámico y el efecto de los estrógenos sobre el sistema noradrenérgico, dopaminérgico y receptores de serotonina, y el de la

progesterona natural sobre los receptores Gaba, han demostrado que los cambios de humor y estado de ánimo durante el ciclo menstrual tienen una base neuroendocrina.

Por un lado, los niveles de estrógenos colaboran en la excitabilidad del sistema nervioso también para estimularlo y tonificarlo (efecto antidepressivo), y la progesterona natural tiene un efecto armonizador al estimular la sedación y el sueño y colabora en la eliminación del exceso de líquidos, de irritabilidad y la tensión nerviosa.

Si no hay alteraciones, se puede sentir un ligero incremento de ansiedad entre los días 16 al 23 del ciclo y cierta irritabilidad y tensión nerviosa los cinco días anteriores a la menstruación.

La libido (apetencia sexual) y la actividad sexual se incrementan en la primera fase del ciclo (del 6 al 12) y durante la fase ovulatoria, y disminuye en la segunda fase, con un ligero incremento durante los cinco días anteriores a la menstruación. Todos estos cambios son fisiológicos, y pasan desapercibidos para las mujeres y para los mismos profesionales, porque no se han investigado en los últimos veinte años.

También existen variaciones en la agudeza de los órganos de los sentidos con un incremento en la sensibilidad de la visión, audición y tacto hasta el pico ovulatorio, y una disminución durante la segunda fase, excepto para el olfato, que se incrementa desde la primera fase folicular por el efecto de los estrógenos y continúa aumentando su sensibilidad hasta el momento de la menstruación. Muchas mujeres embarazadas también relatan el incremento de la sensibilidad olfativa y son capaces de detectar

la presencia de alguna fruta enmohecida aunque esté a veinte metros de distancia.

Síndrome premenstrual

Si la ovulación no se produce, o lo hace con poco estímulo por parte de la hormona luteinizante (LH) ya sea por exceso o por defecto de estrógenos, los desequilibrios en el estado de ánimo se agudizan y existen mayor irritabilidad, nerviosismo y tensión, y a veces ganas de llorar en los días previos a la menstruación, lo que se denomina Síndrome Premenstrual. Se acompaña también de retención de líquidos, tensión mamaria y dolor en la pelvis que irradia a extremidades inferiores. El exceso de estrógenos tiene también relación con la presencia de las migrañas, cefaleas muy intensas que afectan a la mitad de la cabeza y que se presentan dos días antes o durante la menstruación.

Hasta ahora, y puesto que no había estudios, muchas de las variaciones del humor se atribuían al rechazo de las mujeres a su menstruación o a su naturaleza "histérica", lo que ha hecho más difícil la posibilidad de correlacionar los síntomas con alteraciones hormonales, y más invisibles las sensaciones que sentían las mujeres y que sólo se atrevían a contarse unas a otras a escondidas. Todavía muchas se ven rechazadas por los profesionales de la medicina si se atreven a explicar los síntomas relacionados con el ciclo menstrual.

El ciclo menstrual puede alterarse en situaciones de estrés físico y mental o debido a alteraciones metabólicas y endocrinas como la disfunción de la función tiroidea.

3.1.5. La sang de la regla no és blava EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Menstruació

#Publicitat

#Anglés

#Desigualtat

Desenvolupament

Vegeu i comenteu els anuncis de compreses de la companyia anglesa Bodyform (Libresse a Suècia o Dinamarca), una de les poques empreses que mostra la sang menstrual en la seua publicitat i busca l'empoderament femení a través de l'autoconeixement:

- Anunci "**Blood normal**" (2017)
- Anunci "**Blood**" (2016)
- Anunci "**Viva la vulva**" (2019)

En grups de 4, responeu a les qüestions següents.

Qüestions:

1. Anoteu què tenen de diferent aquests anuncis respecte dels anuncis convencionals?
2. Com seria el món si els hòmens tingueren la regla? L'ONG WaterAid ho va preguntar l'any 2015 i a partir de les respostes va elaborar tres anuncis. Comenteu-los. Podeu llegir l'entrada del blog *Karícies* "**Si els hòmens tingueren la regla...**" per a obtindre'n més informació.

a. **If men had periods - manpons**

b. **If men had periods - in the office**

c. **If men had periods - football**

3. Se us acudeix quin o quins tabús sobre la masculinitat es podrien trencar en la publicitat d'algun producte adreçat als barons (maquinetes d'afaitar, desodorant o perfum masculí...?)

Poseu en comú les idees en gran grup.

Entrada. Si els hòmens tingueren la regla...

L'ONG WaterAid va fer una enquesta a més de 2.000 persones l'any 2015, i a partir de les seues respostes va elaborar tres anuncis. L'objectiu era denunciar, en el Dia Mundial de la Higiene Menstrual (28 de maig), que més de mil milions de dones al món no tenen accés a un vàter, i aconseguir també que l'ONU incloguera entre els objectius de desenvolupament del mil·lenni, l'accés a un lavabo.

Les respostes de la gent van ser les següents. En primer lloc, moltes persones respongueren que el sagnat seria un signe de virilitat i no una raó per a avergonyir-se. Un terç dels entrevistats va dir que els hòmens presumirien del tema, fins i tot en les xarxes socials, i que seria trending topic #esticamblaregla. El 17% opinava que compartirien el seu cicle d'ovulació en Facebook i que, a més de les emoticones actuals, hi hauria una que diria 'estic en aqueixos dies'. També existirien les felicitacions per a animar-se a "superar una altra batalla mensual contra la naturalesa". Precisament aquesta actitud s'ha reflectit en **un dels vídeos** d'AidWater, on un empleat

comenta sense embuts amb un company com de malament que ho està passant per la regla, i com de bé que ho porta. Així, la celebració i el suport mutu començarien en l'adolescència. Un de cada deu enquestats responia que hi hauria cerimònies per a celebrar la primera regla d'un xic, i que aquesta marcaria el seu pas a l'edat adulta. A més, els xics mateixos anunciarien en l'institut la seua primera vegada, i ho dirien clarament, sense els eufemismes habituals.

En el món esportiu, també canviarien les coses, segons el 78% dels enquestats. En **un dels vídeos** de l'ONG, un futbolista és substituït en el camp, i el comentarista afirma que així podrà aprofitar per a canviar-se el tampó. Un 29% dels entrevistats opinava que els entrenadors tindrien en compte la possible reducció del rendiment dels jugadors amb la regla, i un 23% pensava que la roba blanca estaria prohibida. A més, un terç argumentava que els comentaristes esportius parlarien obertament del cicle menstrual: "En tal o en tal altre avui no fa res perquè, clar, te la regla". Pel que fa a la publicitat, com bé mostra l'anunci que proposem en aquesta entrada, per al 71% de les dones enquestades, els mitjans de comunicació canviarien la manera de tractar el tema. Finalment, el 80% dels entrevistats responia que hi hauria menys mites i tabús sobre la menstruació si els hòmens la tingueren. I tu què opines, canviaria en alguna cosa el món?

[Nota per al professorat: Si volem treballar-los en anglés, no donarem a l'alumnat la descripció de l'anunci.

Descripció dels dos primers anuncis de Libresse: El primer comença amb una piulada que diu

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.1. LA PUBERTAT

“What do u call a girl on her period? Call her next week” (“Com telefonas a una xica durant el seu període? Li toques la setmana següent”). A continuació, mostra una sèrie de situacions que no solen aparèixer en els anuncis tradicionals: una persona disfressada de compresa, una estudiant donant-li una compresa a una companya en classe; un xic comprant compreses al supermercat, una xica sagnant a la dutxa, una parella tenint sexe i amb el missatge “No blood should hold us back” (“La sang no hauria de detindre’ns”), xiques amb cares de dolor, ballant, anant en moto, etc. També apareixen missatges com: “Periods are normal. Showing them should be too” (“El període és normal. Mostrar-lo també hauria de ser-ho”).]

Cossos
sexuats

3

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.1. LA PUBERTAT

3.1.6. La copa menstrual EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Menstruació

#Música

Desenvolupament

Quins mètodes de recollida menstrual utilitzaven les vostres iaies? I les vostres mares? Coneixeu altres mètodes de recollida menstrual que no siguin les compreses o els tampons de les marques habituals. Coneixeu la copa menstrual?

La copa menstrual és barata, ecològica, sostenible i... propicia l'autoconeixement. No destrueix el pH de la vagina. No resseca. No provoca al·lèrgies. Mai s'ha associat a la Síndrome de Xoc Tòxic (els tampons, sí; i a més a més, contenen agents blanquejadors i matèries químiques que sembla que són agressives per a la mucosa vaginal). La copa és quasi tan fàcil d'usar com un tampó, però no cal buidar-la amb tanta freqüència. Es pot fer esport, dormir amb ella... No genera cap tipus de residu (heu pensat en els milions de tones de compreses i tampons?). Pot durar uns 10 anys... Hi ha marques que tenen talles 0 per a adolescents o per a vagines menudes. Què us sembla? Us animeu a provar-la? Què penseu que provoca que, malgrat els seus avantatges, les adolescents no la utilitzen massa?

Vegeu els vídeos del canal Femlatina [Tampon vs. Copa menstrual](#) i [Cómo colocar y remover la copa menstrual](#), on Helecho Verde explica les diferències entre el tampó i la copa.

Podeu veure també la cançó de Las VVitch [Enamorada de la copa](#), una parella de Barcelona que reivindica que es pot fer perreo inclusiu i feminista.

Propostes:

- En grups de 4, elaboreu un anunci (falca radiofònica, espot televisiu...) per a recomanar la copa menstrual a les adolescents.
- Elaboreu una exposició amb l'evolució dels diferents sistemes de recollida menstrual al llarg de la història.

Cossos
sexuats

3

3.2. GENITALS

Objectius

- Conèixer els genitals femenins interns i externs i aprendre a nombrar-los amb nomenclatures més igualitàries i no patriarcals.
- Conèixer el clítoris i denunciar la seua ocultació, així com l'ocultació i negació del plaer de les dones.
- Denunciar la pràctica de la mutilació genital femenina.
- Conèixer l'ejaculació femenina.
- Desmuntar l'existència de dos tipus d'orgasmes: el vaginal (considerat adult) i el critoridià (considerat infantil).
- Qüestionar la virginitat com a senyal de virtut i puresa en les dones, criticar la sobrevaloració de la primera vegada coital i reivindicar l'existència de moltes primeres vegades.
- Conèixer els genitals masculins interns i externs.
- Evidenciar el diferent valor que es dona als genitals masculins i femenins. Denunciar el fal·locentrisme.
- Promoure l'autoconeixement i l'autocura masculina.
- Entendre les pressions que reben els xics per a tindre penis grans i ereccions duradores.
- Apoderar els xics que no segueixen els models fal·locèntrics i coitocèntrics.

El clítoris

Informació per al professorat

El 1998 la doctora Helen O'Connell va demostrar que el clítoris era molt més gran i complex del que es deia a les obres d'anatomia, les poques vegades que apareixia. Està format per dues **arrels**, que culminen en el **gland**, i per dos **bulbs** de teixit erèctil que descendeixen al llarg de la vulva. La part visible és el gland, i la seua caputxa, i aquest està situat a la part superior dels llavis interns. La mida total és aproximadament de 8 centímetres encara que altres autores assenyalen que hi ha clítoris més grans (al voltant de 12 centímetres) i també més menuts.

El clítoris és el teixit més sensible que hi ha: dues arrels, amb 4.000 terminacions, culminen en un gland on es concentren 8.000 fibres nervioses. És més sensible que el penis, que en té de 4.000 a 6.000. Aquesta gran sensibilitat, en un espai tan xicotet, provoca que per a moltes dones el contacte directe siga excessiu i preferisquen l'estimulació indirecta.

A la ciència patriarcal li ha incomodat el clítoris perquè es tracta d'un òrgan que només té una funció coneguda: la de **proporcionar plaer**. Abans es pensava –encara queda gent que pensa així– que l'objectiu de la sexualitat era la reproducció; aleshores, l'existència d'un òrgan que no fora útil per a aquesta funció no tenia cap lògica. Per aquesta raó, el clítoris només s'ha tingut en compte quan es pensava que la seua estimulació beneficiava la fertilitat de les dones. Per exemple, Hipòcrates, considerat el pare de la medicina, creia que les dones produïen esperma en orgasmar i aquest era imprescindible per a la concepció.

La història del clítoris ha sigut com la del Guadiana: aparicions i desaparicions.

El terme clítoris prové del grec antic κλειτορίς (kleitorís) i el primer metge antic que el va anomenar fou Rufus Efesi (segles I-II d.n.e). També sembla que hi havia un verb en grec κλειτοριάζω (kleitoriázō), que significava 'acaronar(-se) el clítoris' per a produir plaer.

Els primers estudis mèdics moderns daten del segle XVI i sembla que l'anatomista italià Reinald Colombo va ser el primer a parlar-ne –en el seu llibre *De re anatòmica* el descrivia com "la seu del plaer femení" o com "l'amor o dolçor de Venus". Tanmateix, un segle més tard, altres anatomistes pensaven que eren els primers a estudiar-lo, mostra del poc interès que despertava aquest òrgan. Per exemple Gabriele Falloppio –descobridor de les trompes uterines, que ell anomenà de Fal·lopi– es va atribuir també el descobriment del clítoris. En el segle XVII, l'anatomista holandés Caspar Bartholin –que va batejar amb el seu nom les glàndules lubricadores– va desvelar que la ciència mèdica coneixia el clítoris des del segle II.

Els primers dibuixos detallats daten del segle XIX, però el desvetllament dels mecanismes de la reproducció, que deixaven fora el clítoris, tornaren aquest òrgan al calaix. Durant l'època victoriana del segle XIX, a les dones que patien problemes de diversa índole, tant física (pesantor abdominal, excessiva lubricació, insomni, espasmes...) com emocional (irritabilitat, agressivitat...), se les diagnosticava com a malaltes

d'**histèria**, i el tractament solia ser la manipulació de la vagina i de la vulva de les pacients –de vegades fins a portar-les a l'orgasme, però sovint mitjançant tècniques invasives com els sagnats, les injeccions de nitrat de plata, les cauteritzacions, la histerectomia, i fins i tot l'ablació del clítoris, ja que es considerava que aquest era el responsable dels comportaments pocs femenins o de la rebel·lia de les dones (vg. Isaac Baker Brown).

Ja al segle XX, concretament l'any 1990, el clítoris aparegué en *L'anatomia de Grey*, l'anomenada bíblia de la cirurgia; però en l'edició de 1948 ja no hi estava. També Freud va contribuir a la menysvaloració del clítoris perquè, tot i anomenar-lo en distingir dos tipus d'orgasmes –el clitoridià i el vaginal–, va establir-ne una jerarquia. El primer es considerava immadur i infantil, propi de dones amb un desenvolupament psicològic i sexual inadequat; i el segon era considerat adult, madur psicològicament, més profund, intens i plaent. A l'orgasme clitoridià s'arribava amb un patró erogen desenvolupat amb la masturbació; i al vaginal, mitjançant el coit.

La realitat és que l'orgasme vaginal no existeix, la vagina no és un òrgan massa sensible i, per a la majoria de les dones, la penetració no és un mitjà eficaç per a orgasmar. S'estima que menys del 30% orgasmen amb la penetració, i quan aquest es produeix és perquè s'estimula el feix nerviós clitoridià. Afirmar que el 70% de les dones pateixen disfuncions o immaduresa perquè no orgasmen amb la penetració és producte de la ignorància i/o de l'androcentrisme, que apli-

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

ca el patró de sexualitat masculina a les dones com si haguera de ser universal. Les pel·lícules pornogràfiques i també les convencionals s'ajusten a aquest model deixant de banda el clítoris.

De la desconsideració i falta d'interés real per la sexualitat femenina i del seu ancoratge a la reproducció, en podem posar molts exemples. A les criatures se'ls ensenya que *els xiquets tenen penis i les xiquetes tenen vulva*, quan el més adequat seria dir que tenen clítoris. Tampoc en els llibres de Biologia per a escolars se li dona el protagonisme que mereix. A més, encara és una pràctica habitual l'episiotomia, un tall a l'entrada de la vagina que es realitza durant el part, i que té com a efecte col·lateral la destrucció de part de la plataforma orgàsmica. En les facultats de Medicina tampoc se li dona al clítoris el protagonisme que mereix, ni tan sols per a diagnosticar les malalties que el poden afectar.

D'altra banda, en algunes cultures es practica l'ablació del clítoris en edats molts primerenques. Segons l'ONU, la mutilació genital femenina té lloc en 30 països d'Àfrica i Orient Mitjà; en alguns països d'Àsia i Amèrica Llatina i en algunes comunitats d'immigrants que viuen a Europa, Amèrica del Nord, Austràlia i Nova Zelanda. Sembla que forma part del ritual d'iniciació a la pubertat i intenta evitar que les dones coneguen el plaer sexual i l'orgasme per protegir la seua virginitat i assegurar-ne la castedat fins al matrimoni.

La desconsideració del plaer femení tot al llarg de la història, i encara en l'actualitat, és un atemptat al dret de les dones a la sexualitat i al plaer, una violència insuportable en ple segle XXI.

Relació amb els genitals Informació per al professorat

La relació dels xics amb el seu cos i amb seus genitals és en general més fàcil i directa que la de les xiques. Del seu cos els han parlat de forma general: fort, musculós, prim, guapo... però a més se'ls ha deixat clar que posseeixen un penis que serà celebrat socialment, fins i tot en les ecografies (*És un baró, i quina ferramenta se li veu!*). Estan acostumats a tocar-se'l per a orinar, a veure el seu i el d'altres barons en els urinaris de paret –en parlarem després–, o en les dutxes quan practiquen esports col·lectius; les ereccions són celebrades des de ben menuts (fan molta gràcia); la masturbació masculina és senyal de virilitat i els senyals de l'excitació són més evidents que en les xiques. A més, la representació dels penis a les parets, taules i portes dels urinaris o dels vestidors fan evident la importància social del fal·lus. És a més un gest masculí arreglar-se els genitals davant de qualsevol persona. Pel que fa a la sexualitat, el sexe és viscut com una demostració de masculinitat i de potència, mesurada per la grandària del penis, la durada de l'erecció i el nombre de coits. La quantitat és igual a qualitat. Més és millor. El xic és l'element actiu i el seu cos ha de respondre com una màquina davant dels estímuls; per això la pressió per donar la talla pot crear angoixa i inseguretat.

Pel que fa a elles, els han parlat de totes les parts del seu cos (el nas, els ulls, la boca, el pit, els malucs...) menys del clítoris. Els genitals femenins són anatòmicament més inaccessibles, i es necessita un espill per a veure-ho tot amb claredat. No està ben vist que les dones es miren el clítoris, els llavis, la vagina... ni que en parlen d'aquestes. Tampoc són celebrats socialment, tal com sí que es fa amb els xics, ni s'anima a l'autoconeixement; més aviat el con-

trari (*No et toques, cotxina!*). En les parets o en les portes no hi ha clítoris (poca gent sabria com dibuixar-los), només forats amb penis que els penetren o hi ejaculen. Resulta també més complicat que en els xics identificar els senyals de l'excitació: lubricació, erecció del clítoris, augment vaginal... A falta de curiositat, els primers contactes amb els genitals tenen a veure amb la regla. I són també constants els missatges que fan referència a la brutícia i a la mala olor dels genitals, i la recomanació de productes (sabons, desodorants...) per a la higiene íntima, sense que existisca la seua corresponent masculina. El reduccionisme reproductiu fa que les xiquetes sàpiguen que tenen úter i ovaris però desconeguen un clítoris que només serveix per a donar-los plaer.

Tal com comentàvem en la informació del bloc 2 "[Treballant contra els estereotips en la infantesa](#)", solem donar menor valor al cos de les dones i les definim pel que no tenen: *els xics tenen penis, les xiques no*, fet que provoca que ells pensen que el seu penis és molt important i que elles pensen que el seu clítoris té menys valor –ni s'anomena, amagat sota el terme *vulva*. Autors com Freud han desenvolupat teories al voltant l'enveja del penis, que patirien les dones, i de l'ansietat de castració, que patirien els barons.

La metgessa i farmacòloga Anna Peiró ens explica en els seus monòlegs divulgatius, per exemple [Género y Genitalidad ¿Somos tan diferentes? | Ana Peiró | TEDxValenciaSalon](#) (2020, 12 min.), que les dones no tenen enveja del penis sinó de la llibertat que atorga tindre'n un. A més, assenyala que no és adequat equiparar vulva i penis, és a dir, afirmar que els xiquets tenen

penis i que les xiquetes tenen vulva; sinó clítoris i penis, o vulva i escrot, ja que la vulva és la pell que cobreix els genitals femenins, igual que l'escrot és la pell que cobreix els testicles. Ens convida també a imaginar l'absurd que suposaria definir la genitalitat masculina en termes del que els falta: els xics no tenen clítoris, no tenen ovaris..., tal com es fa amb la genitalitat femenina. Anna Peiró interpel·la el públic en altres vídeos i els pregunta si saben quant mesura el clítoris –entre 8 i 12 cm, respon– i també sorprén molt els hòmens cis del públic quan els diu que tenen vulva*; en realitat la cicatriu d'una vagina que es va tancar en l'etapa embrionària: una cicatriu que es diu rafe.

Un altre exemple d'aquest tipus d'educació masclista en el qual les xiques es defineixen per allò que *els falta* ens el dona una sentència prou comuna: *els xics pixen drets, les xiques, no*. Generalment, quan es parla de la genitalitat masculina, s'explica que dins del penis hi ha un xicotet tub, la uretra, que acaba al final del penis; però no sempre és així. De vegades –en 1 de cada 140 nadons– la uretra no acaba en la punta del gland sinó més avall. I en 1 de cada 3000 bebès, l'eixida de la uretra es troba en la base del penis, en l'escrot o en el perineu. Mèdicament, aquesta condició s'anomena hipospàdies i la majoria de xiquets a qui els passa són operats de menuts, sovint sense el seu consentiment. El psicòleg i sexòleg belga Dominique Salm, que va nàixer amb hipospàdies, recorda la celebració familiar quan va aconseguir pixar dret després de nombroses intervencions quirúrgiques. Actualment és un activista en contra de les intervencions primerenques perquè les operacions li han reportat molt problemes físics durant tota la seua vida i ara, afirma, hauria preferit pixar as-

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

segut i no haver de viure amb infeccions d'orina constants.

La manera que tenim d'ensenyar o de parlar de les parts del cos, des de criatures, condiciona la relació que mantenim després amb aquestes. Dels genitals femenins es pensa que són molt complicats; es posa l'accent en la seua feblesa, en la necessitat d'anar al ginecòleg/òloga, però no en el plaer ni en l'autoconeixement. Per contra, dels genitals masculins es pensa que són molt simples —com un un pal i dues boles, els definia un alumne. Se'n parla més, ja ho hem dit, però es fa amb prepotència i també amb desdeny, sense cura. Als xiquets i als hòmens no se'ls ensenya a relacionar-se amb els seu cos des de l'estima i la cura sinó des de l'exigència, ja que el que importa és un penis gran i amb ereccions duradores. Se sol ocultar, doncs, que hi ha xiquets que pateixen violència pediàtrica quan, per exemple, els han d'abaixar el prepuci perquè isca el gland; o els casos d'hipospàdies que hem comentat. Xiquets i hòmens pateixen violències, però com que s'ha de mantindre la imatge de fortlesa i de potència sexual, del dolor no se'n parla perquè el més important és la masculinitat.

A la majoria de persones que tenen penis se'ls ensenya a pixar dretes, ja que orinar dempeus sol ser un tret definidor de la masculinitat; i a les que tenen vulva se'ls ensenya a pixar assegudes. Però tot el món pot pixar assegut, i en algunes famílies s'anima les criatures amb penis a pixar assegudes per tal de preservar la netedat de la tassa del vàter i perquè es considera més igualitari. El fet de pixar dret o assegut condiciona també el disseny dels urinaris, de manera que els masculins són de paret, i n'hi ha molts, i els femenins són de tassa i n'hi ha pocs. Les cues en els urinaris femenins són habituals; també la incomoditat d'aquells barons que desitjarien

més intimitat o la de les persones trans o no binàries, que solen patir discriminació en ambdós espais. En alguns països, especialment a les universitats, comença a haver-hi banys mixtes. Per exemple en la Universitat del País Basc es va decidir instal·lar l'any 2019 un tercer lavabo mixt en els seus edificis.

Autores com la professora de la Universitat de Mondragón, Amelia Barquín, han reflexionat sobre el pixar dret com a mostra de masculinitat i expliquen que uns lavabos no segregats poden ajudar a la igualtat i al respecte a la diversitat, per exemple en l'article "[El váter de la escuela. Una reflexión sobre género, arquitectura y educación](#)".

Repensar la utilització dels espais que compartim és necessari, però cal un treball educatiu encaminat a aconseguir que les persones de qualsevol edat es relacionen amb els seus cossos i amb els seus genitals des de l'estima i el respecte, donant-los el valor que mereixen, no el que el patriarcat ens ha volgut inocular.

[En la pàgina www.vielma.at, de l'artista i educadora sexual alemanya Stefanie Grübl, podem trobar-hi dibuixos, fitxes, escultures de genitals diversos fets a mà (intersex també), etc., molt útils per a conèixer la diversitat corporal. Es poden comprar per al centre.

També a [La Ciranda](#), de la mà de la sociòloga ecofeminista Júlia Sánchez Andreo, podem trobar i adquirir els [Materials de la maleta pedagògica "Celebrem la diversitat"](#), fets artesanalment; per exemple, els genitals (clítoris, penis, úter), la matriu, el bosc del plaer, etc. També ofereixen tallers per a infantil i primària i formació per al professorat.]

3.2.1. Vocabulari vulgar de la sexualitat E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Coitocentrisme

#Desigualtat

#Penis

Desenvolupament

[Abans de fer l'activitat a classe, els demanem que anoten o facen una foto als acudits o pintades que es troben als serveis o a altres llocs públics sobre la sexualitat]

Per grups, anoteu tot el vocabulari sexual vulgar que s'utilitza al carrer o amb les amistats. Agrupeu-lo en els apartats següents diferenciant les que s'apliquen als hòmens, a les dones o als dos:

- Parts del cos sexuals (per exemple: *mamelles, xufa*, etc.)
- Activitats considerades sexuals (ex.: *follar, xuplar-la*, etc.)
- Qualificatius a les persones en relació a la sexualitat (ex. *semental, cabrona*, etc.)
- Frases o expressions que fan referència a la sexualitat (ex. *És collonut, que et follen*, etc.)

Anoteu també les pintades que heu trobat als serveis o altres llocs.

Responen a les qüestions.

Qüestions

- Quines són les parts considerades sexuals? Són masculines o femenines?

- A quines activitats sexuals fa referència la major part del vocabulari?
- Marqueu els qualificatius negatius o que serveixen per a insultar, humiliar o rebaixar l'altre. Pertanyen a hòmens o a dones? Què es considera positiu i negatiu en els hòmens? I en les dones?
- Al costat de les paraules vulgars escriviu els termes cultes que conegueu (per exemple, *maricó-homosexual; xuplar-la-cunnilingus/fel·lació...*).
- Quan s'utilitza el llenguatge popular i quan el culte? Per què? Per què creieu que s'utilitzen tantes paraules populars en el camp de la sexualitat?
- Hi ha diferències entre les expressions masculines i les femenines?
- Valoreu les pintades que heu trobat.
- Com explicaríeu què és la sexualitat segons les paraules esmentades? Redacteu-ho.
- Elaboreu un mural amb tots els conceptes trobats. Utilitzeu tot tipus de recursos gràfics (majúscules, minúscules, dibuixos, icones, colors, etc.) per ressaltar allò més important.

[Nota per al professorat. El vocabulari sexual vulgar dels genitals masculins és molt més complet que el femení ja que inclou paraules per al penis, els testicles, el gland o el fre del prepuci. El vocabulari femení és més reduït quant a les parts representades (en realitat només una, la vulva, tot i que es confon amb la vagina). L'absència de vocabulari vulgar per al clítoris, la part més important de l'anatomia femenina quant al plaer, mostra el

desconeixement i desconsideració d'aquest. Pel que fa a les pràctiques, prima la penetració; hi ha més termes per al sexe oral fet als hòmens que a les dones, i a més, hi ha moltíssims termes per a la masturbació masculina i molt poques per a la femenina. Quant als insults, en general és criticat ser la part penetrada (mal anomenada "passiva"), tant en la penetració anal com en la coital (*Que et donen pel cul! Que et follen!*). També és paradigmàtica la diferència entre *ser un conyàs* (negatiu) i *ser acollonant o collonut* (positiu). Com a curiositat, *ser una virgueria* és positiu perquè fa referència a les virgueres, dones que reconstruïen l'himen a l'edat mitjana. Pel que fa als qualificatius, es penalitza la poca virilitat, l'homosexualitat i la feminitat en els hòmens (*maricó, calçasses, masclot...*). En les dones es penalitza la masculinitat (*masclot, homenot...*) i la sexualitat: massa sexual (*puta...*), poc sexual (*estreta*) o indecisa (*escalfabraguetes*.)

3.2.2. El clítoris EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Clítoris

#Francés

Desenvolupament

Individualment, dibuixeu un clítoris i un penis. Mostreu-los a la classe i expliqueu què us ha costat més de dibuixar. Heu dibuixat el clítoris per dins i per fora? Els penis eren grans o menuts? Estaven flàccids o en erecció?

Vegeu i comenteu el curt documental [Le clitoris](#) (2016, Lori Malépart-Traversy), en el qual s'explica amb humor i pedagogia la història i l'anatomia del clítoris en poc més de 3 minuts.

Exploreu aquest [clítoris en 3D](#) gràcies a la tecnologia d'Sketchfab, que permet acostar o allunyar la imatge, girar-la en qualsevol sentit, etc.

Amb la informació que ara teniu, per grups elaboreu en cartolines panells informatius sobre el clítoris on s'explique què és, on està situat, quant mesura, quina és la seua funció, quines semblances hi ha entre el penis i el clítoris, etc. Podeu llegir o veure el material per a Batxillerat i Cicles si necessiteu més informació. Les imatges de més avall un posen ajudar. La primera és una il·lustració de Cultura Colectiva, la segona d'[Envision SRH](#), la tercera de [Vielma](#) i la quarta d'[Universo Clitoris](#).

[En la pàgina www.vielma.at, de l'artista i educadora sexual alemanya Stefanie Gröbl, podem trobar-hi dibuixos, fitxes, escultures de genitals

diversos fets a mà (intersex també), etc., molt útils per a conèixer la diversitat corporal. Es poden comprar per al centre.

També a [La Ciranda](#), de la mà de Júlia Sánchez Andreo, podem trobar i adquirir els [Materials de la maleta pedagògica "Celebrem la diversitat"](#), fets artesanalment; per exemple, els genitals (clítoris, penis, úter), la matriu, el bosc del plaer, etc. També ofereixen tallers per a infantil i primària i formació per al professorat.

Recomanem, a més, visitar la pàgina [The vulva gallery](#), de l'artista holandesa Hilde Atalanta, creadora d'il·lustracions i d'altres productes que celebren la diversitat de la vulva. [Vegeu les imatges del clítoris en repòs i en erecció.](#)

2n cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Per a cursos superiors, a més de llegir i treballar la informació "C de clítoris", podem completar l'activitat amb el següent material:

- Vídeos "[L'ocultació del clítoris](#)" i "[El clítoris i la fecundació](#)", fragments del documental *El Clítoris* (Canal Odisea, 2003, França, Direcció: Michele Dominici, Variety Moszynski i Stephen Firmin).
- Vídeo "[The Clitoris](#)" (en anglés) on la sexòloga del canal [Sexplanations](#) ens explica gràficament què és el clítoris.
- Vídeo "[The Internal Clitoris](#)", on Betty Dodson explica i dibuixa la part interna i externa del clítoris. Dodson, artista i educadora sexual amb una llarga trajectòria, ha ensenyat moltes dones a gaudir dels seus cossos i aconseguir orgasmes.

- Blog del grup feminista Les Infemmes, que tenen un fanzine humorístic [L'antisèche du Clito](#) (La xuleteta del clítoris). [\[Per a treballar en francès.\]](#)
- Blog d'educació sexual per a adolescents i jòvens [Scarleteen](#) [en anglés].

Per grups, elaboreu algun tipus de material informatiu sobre el clítoris que ajude altres jòvens a Conèixer-lo.

C de clítoris

El cigronet, la *pepitilla* o la pipeta del cony són alguns dels poquíssims termes col·loquials que hi ha per a designar el clítoris, un òrgan extremadament sensible de l'anatomia femenina al qual no se li coneix més funció que donar gust a les propietàries. El clítoris és tan important per al plaer de les dones com ho és el penis per als barons, però el masclisme i l'androcentrisme l'han menystingut tant, que fins i tot la ciència ens ha fet creure que la protagonista de la pel·lícula era la vagina. Sembla increïble, però el clítoris no apareixia en el repartiment. Com a molt se li va donar un paper secundari quan es pensava que estimular-lo facilitava la fertilitat de les dones, ja que aquestes importaven sobretot com a reproductores i no com a persones que mereixen gaudir de la sexualitat.

A la vulva podem trobar els llavis externs i dos plecels paral·lels situats a l'interior que s'anomenen llavis interns. Actualment es prefereix aquesta denominació a l'anterior de *menors* o *majors* perquè sovint els primers són més grans que els segons. Dins dels llavis interns, i de dalt a baix, hi trobem el gland del clítoris, l'orifici uretral o meat urinari i l'entrada de la vagina. Diverses

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

glàndules (anomenades tradicionalment d'Skene, de Bartholin, etc. en honor als seus "descobridors") s'encarreguen de la producció de fluix durant l'excitació. Els llavis interns varien de volum i de color en estat de repòs i d'excitació, i també canvien d'una dona a una altra. Poden ser més grans que els llavis externs i, de fet, un sol ser més llarg que l'altre; i, tot i que no són, ni de bon tros, tan sensibles com el clítoris, sí que són molt elàstics i permeten que les estructures del clítoris es puguin expandir quan s'omplin de sang.

El clítoris és un òrgan erèctil que s'ompli de sang durant l'excitació. Està format per dos tipus de teixits: un de més dur, constituït pel gland, el cos i les arrels, pilars o extremitats, i un altre de més elàstic, format per dos bulbs esponjosos, per l'esponja uretral i per l'esponja perineal. La longitud total del clítoris és de 10 a 13 cm, comptant la part visible i la que està dins del cos; però cada dona és un món i les mesures només haurien de servir per a mostrar el que és majoritari, no per a fer sentir inadequada a qui se n'ix de la mitjana.

El **gland** del clítoris és una prominència suau i redona situada a la zona superior dels llavis interns i és la part visible del clítoris. En repòs, sol estar amagat sota els plecs del caputxó o prepuci del clítoris; però en estat d'excitació triplica la seua grandària. El **cos** del clítoris és la continuació del gland fins que es divideix en dues **arrels**, pilars o extremitats que, en arribar a l'os del pubis, se separen i formen una V invertida. Per la seua banda, els **bulbs** del clítoris són també dues masses de teixit elàstic i erèctil que descendeixen al llarg de la vulva, sota els llavis externs i el teixit muscular i paral·lelament a les arrels, i també aquests s'unflen amb la sang i creen una zona particularment erògena al voltant de la uretra i de la vagina.

Especial atenció mereix l'**esponja uretral**, una àrea de teixit esponjós entre la vagina i la uretra que conté les **glàndules parauretrals** o **ejaculatòries**, responsables de produir un líquid espès que sol ser expulsat per la uretra. Aquesta mena de substància es barreja de vegades a la uretra amb una important quantitat de líquid, que sorgeix a bell raig i dona lloc a l'**squirt** o **brollada**. De la mateixa manera que el teixit del clítoris és igual que el del penis –amb la diferència que la uretra de les dones no passa a través del cos del clítoris–, l'estructura que dona lloc a les glàndules parauretrals femenines durant el desenvolupament fetal esdevé la pròstata en l'home; per això aquesta ejaculació conté l'antígen prostàtic específic, una proteïna sintetitzada específicament per la pròstata.

L'ejaculació femenina en forma de brollada és minoritària i no es coneixen les raons per les quals unes dones ejaculen i unes altres no; només hipòtesis: tabú i autorepressió, estimulació inadequada, diferències anatòmiques, ja que sembla que la pròstata femenina és un vestigi i no totes les dones la tenen funcional, etc. En qualsevol cas, allò important és no convertir-ho ni en una vergonya ni en una obligació; simplement cal considerar-la com a part de la resposta sexual de les dones quan ocorre i, com a font de plaer, donar-li la benvinguda.

Pel que fa a la **vagina**, considerada inadequadament la part de l'anatomia femenina que correspon al penis, té poques terminacions nervioses, i la seua estimulació només és plaent si hi intervé també el clítoris o alguna de les seues parts. La penetració vaginal, convertida en la pràctica per excel·lència en les relacions heterosexuales, no és el mètode més eficaç per a fer arribar a l'orgasme a una dona. De fet, els estudis parlen d'entre un 20% i un 30% de dones que aconseguen

arribar al clímax amb el coit. D'altra banda, és incorrecte parlar d'obertura vaginal, ja que les parets de la vagina estan sempre en contacte i no separades. El més adequat és parlar d'entrada i, com recomanen algunes autores, anomenar-la **entrada clitoridiana de la vagina** perquè és el clítoris, i no la vagina, el responsable del plaer femení. En aquesta entrada es troba l'himen, una membrana més o menys oberta que fins i tot pot conservar prominències en dones adultes que han donat a llum. La inexistència d'aquest himen no és prova d'haver mantingut relacions coitals.

Ben avançat el segle XXI, estem lluny de la igualtat plena, i això es fa molt evident en la consideració de la sexualitat femenina, que ha de ser coital i estèticament pornogràfica. El model de bellesa impossible, al qual han d'aspirar les dones, ha conquistat també les vulves i bona mostra n'és l'augment de les operacions estètiques genitals: rejuveniment vaginal, retallada dels llavis interns, infiltracions als llavis externs o al mont de Venus... Aquesta **ablació mental** en tota regla fa que les dones s'acosten a les seues vulves des de la incompletesa i la inadequació, camins totalment oposats a l'apoderament. Ben al contrari, cal anar per noves rutes on s'estime

Cossos
sexuats

3

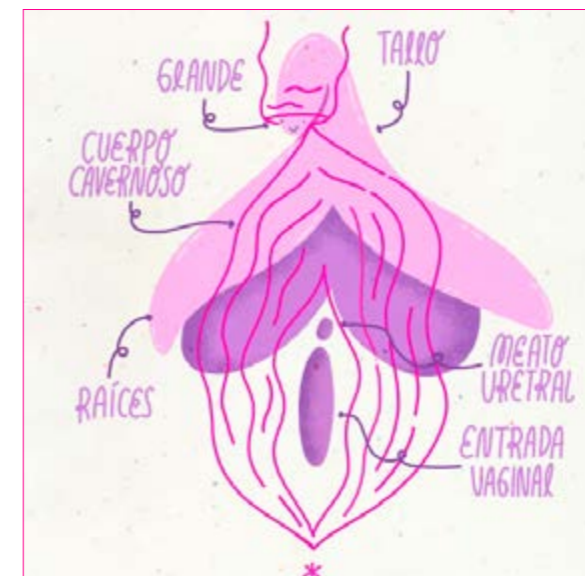
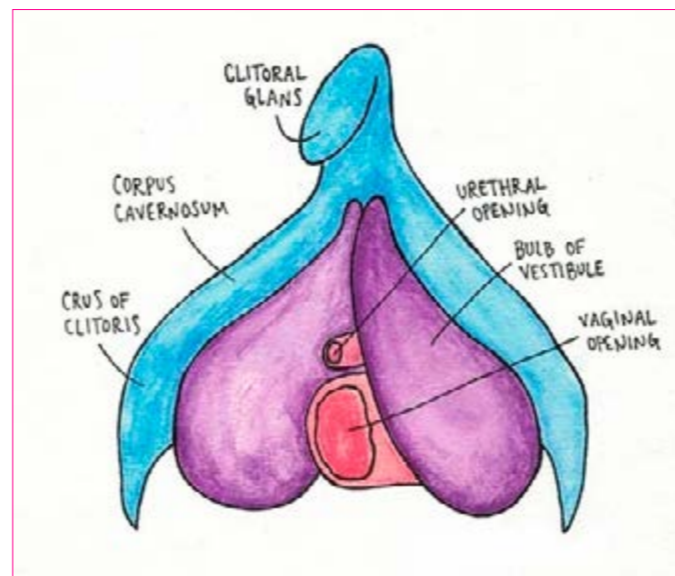
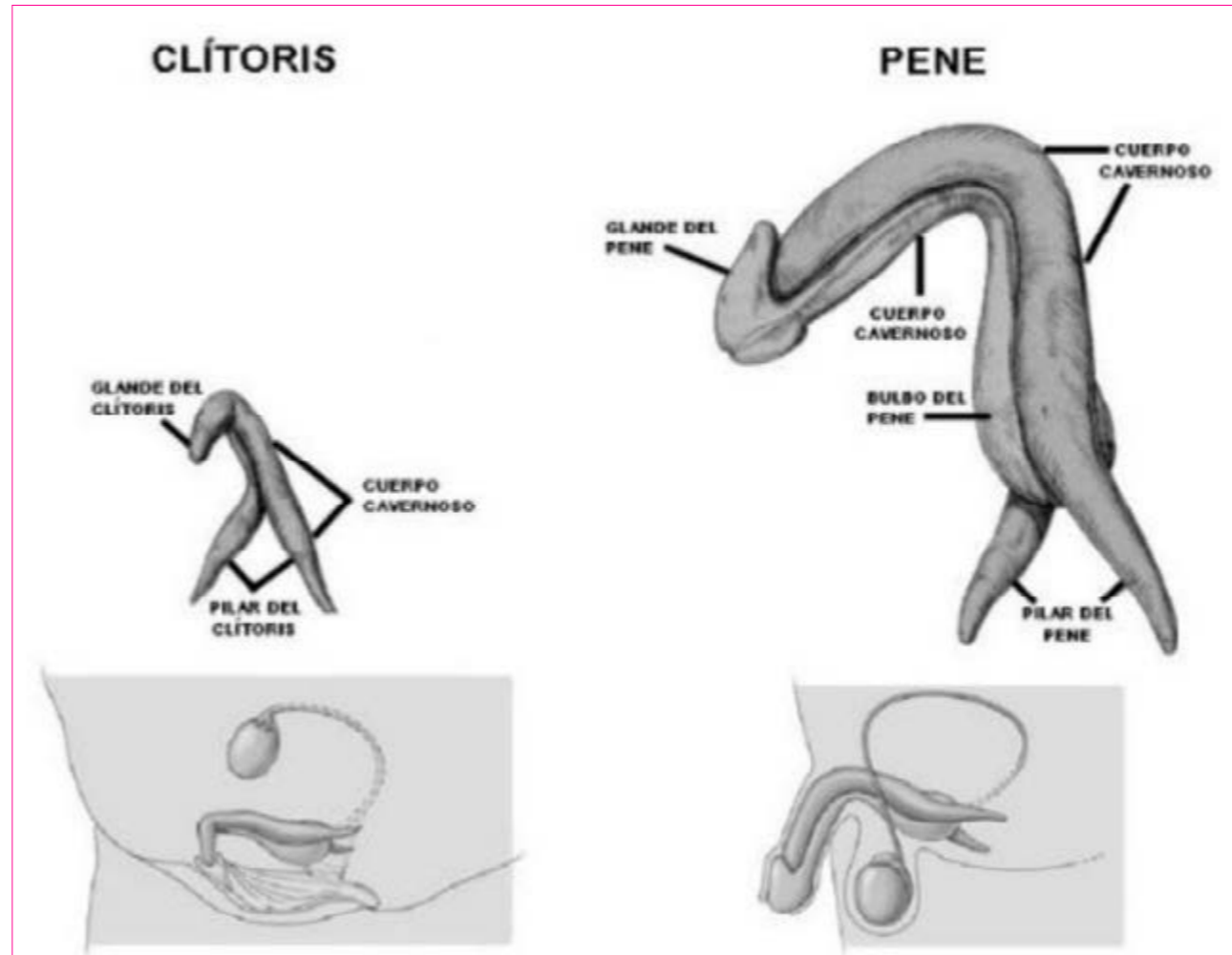
Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

la diversitat dels cossos i on les dones recuperen el dret a gaudir de la sexualitat sense por que les critiquen. Igualment, cal que la ciència estiga a l'alçada i estude les dones i els hòmens amb el mateix rigor i interès. I quan ho aconseguim, la igualtat serà un fet i en lloc de només tres termes col·loquials per al clítoris, n'hi haurà tres-cents.

Il·lustracions del clítoris

Cossos sexuals

3

3.2.3. El clítoris a les escoles EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Clítoris

Desenvolupament

Sabeu situar el clítoris? Feu-ne un dibuix per dins i per fora i després responeu a les qüestions.

Qüestions:

1. S'assembla el clítoris que heu dibuixat al de les il·lustracions?
2. Vegeu i comenteu els vídeos següents:
 - Vídeo [Psicowoman pregunta: ¿\(re\)conoces el clítoris?](#), on la sexòloga Psicowoman va pel carrer mostrant una reproducció en 3D del clítoris i preguntant a la gent què és.
 - Vídeo "[Así se ve un clítoris en 3D](#)", que explica la utilització dels models a escala del clítoris en escoles franceses. En el vídeo de la dissenyadora Marie Docher "[Clítoris 3D imprimable](#)" hi ha informació per a poder imprimir el clítoris, tal com s'ha fet, per exemple, a [Galícia](#).
3. En els llibres de Biologia d'ESO no sol aparèixer el clítoris complet. Fixeu-vos en la recreació dels genitals de la imatge següent i busqueu informació sobre les parts que desconeu.
4. Completeu el dibuix 4 amb les parts corresponents.

5. [Per a 2EBC] Llegiu i comenteu també la informació de la sociòloga francesa Odile Fillod: "El clítoris en 3D" a [The Guardian](#). Per què és important que les dones coneguen el clítoris? Per què seria important que els hòmens el conegueren també? Creieu que l'educació sexual és sexista? Anoteu les vostres reflexions en un full i compartiu-les amb el grup classe.

El clítoris en 3D

Amb l'objectiu d'educar i de corregir la infrarepresentació (i de vegades la nul·la o errònia representació) del clítoris en els llibres de text, la sociòloga francesa Odile Fillod ha presentat els primers plànols de codi obert per a imprimir en 3D un model de grandària real d'un clítoris, que serà utilitzat en ZL'escultura ensenya que el clítoris està format pel mateix teixit que el penis, i que té prepuci, cos cavernós, arrels, bulbs vestibulars, esponja uretral i esponja del perineu. Penis i clítoris es posen erectes i la diferència és que el teixit erèctil femení està majoritàriament intern.

Fillod explica:

"És important que les dones tinguin una imatge mental del que es produeix realment en els seus cossos quan estan excitades. Entendre el paper fonamental que realitza el clítoris pot ajudar una dona a deixar d'avergonyir-se o de sentir-se anormal si les relacions sexuals penis-vagina no la fan arribar a l'orgasme, ja que si es tenen en compte les característiques anatòmiques femenines, és el que ocorre a la majoria de les dones. També és primordial que les dones sàpiguen que l'equivalent del penis per a elles no és la vagina, sinó el clítoris. Les dones tenen ereccions

quan estan excitades, però aquestes són quasi invisibles perquè el clítoris està a l'interior. Volia demostrar que hòmens i dones, en el fons, no són tan diferents".

El consell d'igualtat del govern francès va declarar el juny del 2016 que l'educació sexual era sexista i que primava la sexualitat masculina sobre la femenina.

Font: [The Guardian](#).

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

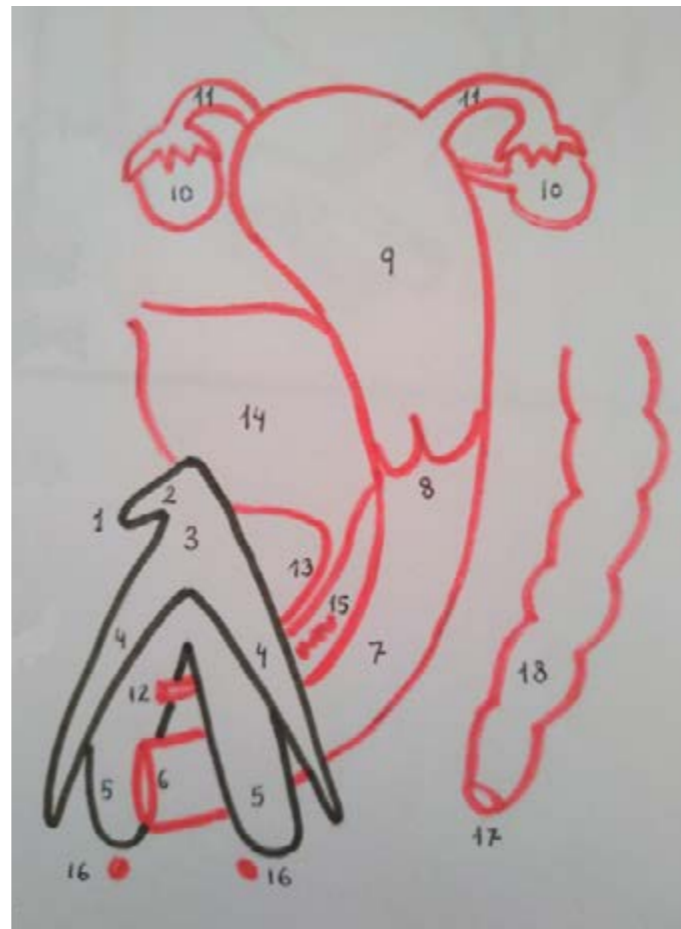
Imatge 1

Imatge 2

Imatge 3

1. Gland del clítoris
2. Tija o tronc
3. Cos del clítoris
4. Arrels o pilars
5. Bulbs
6. Entrada de la vagina
7. Vagina
8. Coll de l'úter
9. Úter
10. Ovaris
11. Trompes de l'úter
12. Meat uretral
13. Uretra
14. Bufeta
15. Glàndules parauretrals
16. Glàndules vestibulars
17. Anus
18. Recte

Cossos
sexuats

3

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

Imatge 4

Cossos
sexuats

3

3.2.4. #clitpower contra la MGF BC

Nivells: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Clítoris

#Ablació

#Plaer

#Anglés

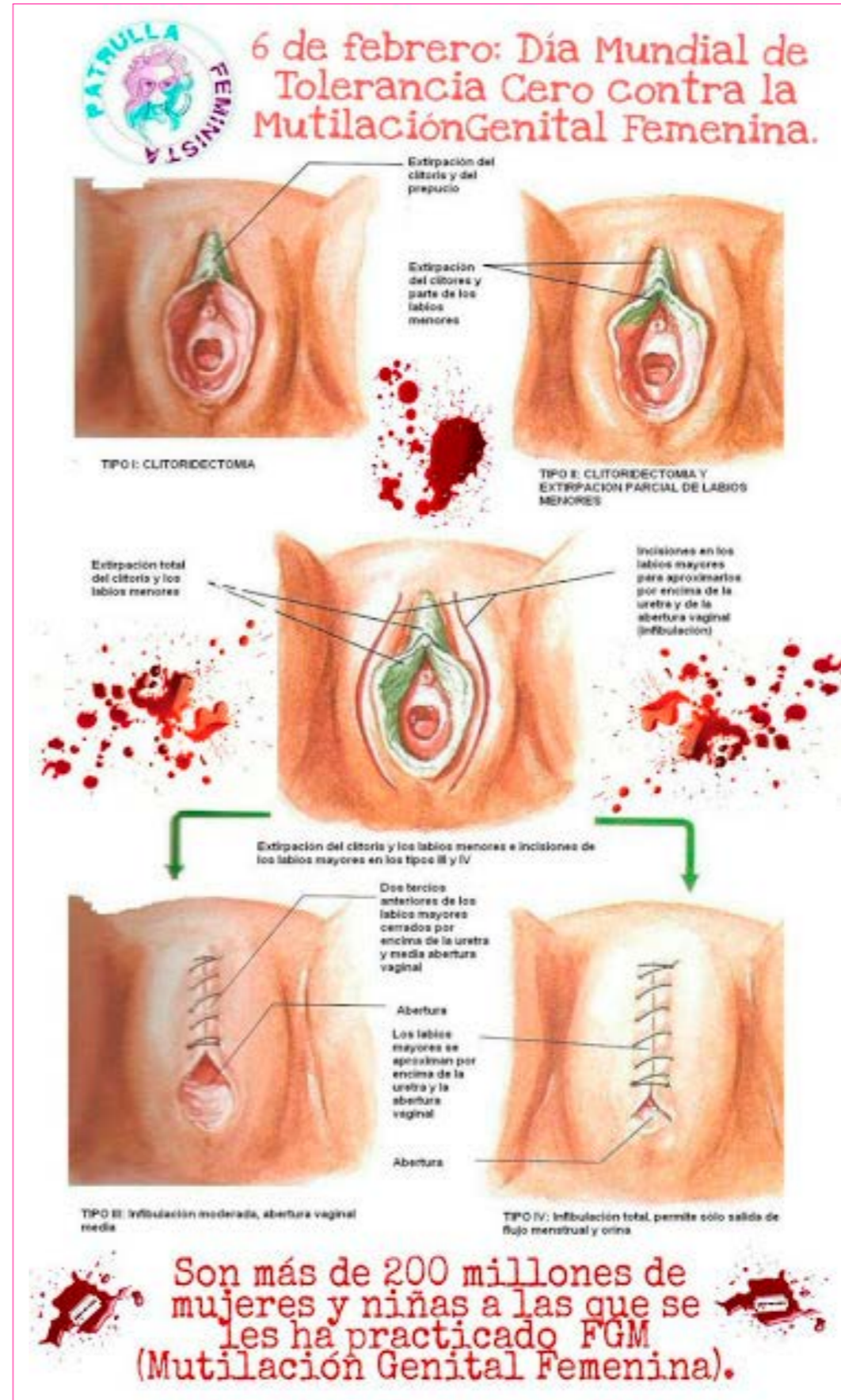
Desenvolupament

Vegeu el vídeo contra la mutilació genital femenina "[Ninguna hija mía será circuncidada](#)" (3 min) on podem sentir l'activista gambiana Jaha Dukureh, que va ser mutilada i obligada a casar-se amb 15 anys amb un home a qui no coneixia. És ambaixadora d'ONU Dones a Àfrica i, juntament amb altres activistes, pretén acabar contra la mutilació mobilitzant la gent jove i sensibilitzant l'opinió pública.

Llegiu comenteu la informació de més avall i prepareu alguna acció per al 6 de febrer, Dia contra la Mutilació Genital Femenina. En aquest article en anglés, "[A group of teenagers made a brilliant anti female genital mutilation music video](#)", podeu veure la cançó contra la MGF que feren un grup de jòvens d'[Integrate UK](#), una associació sense ànim de lucre que treballa per la igualtat i la integració de la gent jove.

Text. 6 de febrer, Dia contra la Mutilació Genital Femenina

El 6 de febrer és el Dia contra la Mutilació Genital Femenina (MGF). És una pràctica que consisteix a extirpar el clítoris (clitoridectomia) a les xiquetes abans de la pubertat, emparant-se en

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

unes creences culturals segons les quals cap jove es podrà casar si no se la mutila. En algunes cultures, després de la clitoridectomia es procedeix a l'extirpació dels llavis interns i a la infibulació o cosit de l'entrada de la vagina.

Segons l'ONU, la mutilació genital femenina es realitza en 30 països d'Àfrica i Orient Mitjà; també es practica en alguns països d'Àsia i Amèrica Llatina i en algunes comunitats d'immigrants que viuen a Europa, Amèrica del Nord, Austràlia i Nova Zelanda.

La concepció subjacent a aquesta pràctica és que les dones serveixen per a la reproducció de l'espècie, i no tenen dret al plaer, ja que aquest és pecaminós a més de perjudicial per a l'home. Les conseqüències físiques i psíquiques d'aquesta pràctica són enormes i, moltes vegades, mortals per culpa de les condicions d'higiene en què es practiquen.

Comparar l'ablació amb la circumcisió –extirpació total o parcial del prepuci, que cobreix el penis, deixant descobert el gland– demostra una ignorància absoluta: si es practicava als hòmens una aberració comparable, aquesta consistiria a tallar el gland del penis, i sense anestèsia. La circumcisió es practica per raons religioses –fonamentalment en el judaisme i en l'islamisme– i mèdiques, ja que hi ha estudis que indiquen que el risc de contagi d'infeccions (inclòs el VIH) és menor.

L'ablació del clítoris és un exemple palmari de la negació del plaer sexual de les dones propi de les societats patriarcals. A part de la mutilació genital intersex, en el nostre entorn sociocultural no existeix cap pràctica similar en brutalitat a

la MGF, però la repressió i l'ocultació del plaer de les dones, especialment de les pràctiques més plaents per a elles, a més de la marginació i desqualificació per ser sexuals (guarra, porca...), han rebut el nom d'*ablació psíquica* o *ablació mental*. Mostra d'aquesta ablació mental és el desconeixement actual del clítoris.

Cossos
sexuats

3

3.2.5. L'ejaculació femenina 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Plaer

#Desigualtat

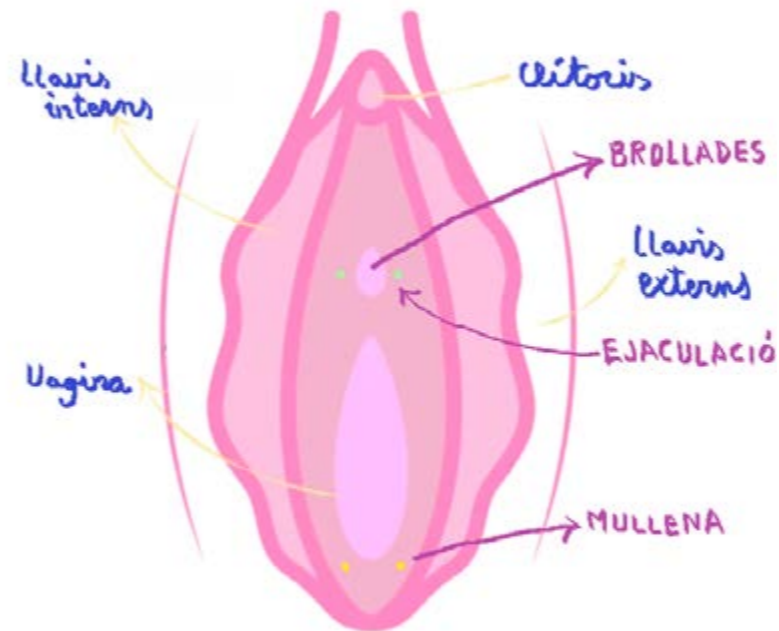
#Francés

Desenvolupament

L'ejaculació femenina ha estat i continua sent un tema controvertit.

Jüne Plä, il·lustradora i consellera sexual a través del seu Instagram @jouissance.club, explica en el llibre *Clímax. Una cartografia del plaer* (Cossetània, 2020) els diferents fluids corporals dels cossos amb vulva. En primer lloc, la **mullena** és la barreja del líquid que segreguen les glàndules vestibulars majors o lubricadores, situades a banda i banda de l'entrada vaginal –tradicionalment anomenades glàndules de Bartholin–, i de l'exsudat que secreta l'interior de la vagina. Aquesta lubricació es produeix durant l'excitació sexual. Per la seua banda, la **brollada** és el terme en català per a referir-se a l'*squirt*. Quan s'estimula la paret anterior de la vagina, on estan situades les glàndules parauretrals o ejaculadores –tradicionalment anomenades d'Skene–, aquestes poden secretar un líquid que flueix o bé per miniorificis propers a la uretra o bé cap a la bufeta. En aquest segon cas, s'hi barreja amb un líquid abundant, que sol eixir a bell raig i donar lloc a la brollada o *squirt*.

La composició de les brollades ha estat poc estudiada; fet que provoca que encara es discutis-

ca si es tracta d'una explosió involuntària d'orina provocada per l'estimulació directa de la bufeta i de les glàndules situades al llarg d'aquesta –tal com afirmaven, per exemple, Kinsey o Masters i Johnson– o es tracta d'un aigua secretat per les glàndules parauretrals que quasi no conté residus, i que sol expulsar-se amb l'orgasme –tal com afirmava Grafenberg, el descobridor de l'anomenat punt G.

El sexòleg italià Emmanuele Jannini i el biòleg mexicà Alberto Rubio Casilla (autor de l'article que proposem llegir) han estudiat l'ejaculació femenina i expliquen que aquesta no és el mateix que la brollada ja que es tracta de fluids diferents. La brollada és una orina diluïda i ix de la

bufeta, tal com hem dit, mentre que l'ejaculació és una substància espessa, blanca i molt escassa que conté components comparables al semen masculí, particularment antígen prostàtic específic (APE). El metge i investigador Samuel Salama ha estudiat les brollades de set dones i ha confirmat les teories de Jannini i Rubio. Les dones tenien la bufeta buida abans de l'excitació, però aquesta es va omplir fins a produir la brollada, formada per orina diluïda i la presència de l'antígen prostàtic específic, que no estava en l'orina anterior a l'*squirt*.

L'article que proposem, us en donarà més informació. Per parelles, llegiu i comenteu el fragment de "[¿La eyaculación femenina: un nuevo](#)

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

paradigma de la resposta sexual femenina? escrit pel biòleg mexicà Alberto Rubio i altres col·laboradors de la Universitat de Guadalajara, Mèxic (2009).

Per a cursos superiors, consulteu l'article online i llegiu-ne, també, les conclusions. Compartiu les vostres reflexions amb el grup classe. **Podeu també llegir i comentar l'entrada de Karícies Ejaculacions**, d'on està extreta la imatge.

Fragment de l'estudi sobre l'ejaculació femenina

En la vista contemporània de la sexualitat humana, la ejaculació es experimentada per los hombres pero no por las mujeres. Sin embargo, desde hace muchos siglos ha existido el conocimiento de que ambos sexos eyaculan durante el coito (Sevely y Bennett, 1978). En la cultura Occidental este ha sido un fenómeno poco conocido, mientras que en el Oriente es de conocimiento popular desde hace cientos de años. La referencia más antigua de la que se tiene conocimiento se encuentra en el texto erótico Indú, el Ananga-Ranga, publicado en el siglo XVI a.C. (Stifter, 1988).

En la India se le conoce como amrita, o "néctar de los dioses". (Sundahl, 2003). Otro ejemplo de esto es el país Africano de Rwanda, donde las mujeres son enseñadas a maximizar sus orgasmos, y la ejaculación femenina es considerada una norma. De hecho se piensa que si una mujer no eyacula no es sexualmente deseable.

En la tribu Batoro, en Uganda, África, hay un ritual en el que las mujeres mayores enseñan a las jóvenes a eyacular. Este ritual es llamado

"kachapati" que significa literalmente "rociar las paredes" (Ladas et al., 1982).

El fenómeno de la eyaculación femenina, que consiste en la expulsión a chorros de un líquido durante el orgasmo, ha sido desde hace varias décadas uno de los tópicos más discutidos de la medicina y la sexología moderna (Levin, 2003).

Las primeras descripciones científicas corresponden a Aristóteles (384 a.C) quien observó que las mujeres expulsaban un fluido durante el orgasmo (Ladas et al, 1982; Stifter, 1988) siendo esta una manifestación que ha interesado a la comunidad científica desde Galeno e Hipócrates (Heath, 1984).

En el siglo XVII, el anatomista Holandés Regnier de Graaf fue el primero en describir y usar el término "próstata femenina" o corpus glandulosum, la cual expulsaba fluido, aumentaba la libido, y producía placer. En sus hallazgos, él declara: La función de la "próstata" es generar un jugo pituitoseroso que hace a la mujer más libidinosa... y "la descarga por parte de la próstata femenina provoca tanto placer como la obtenida por la próstata masculina". De Graff (1672) en su Nuevo tratado concerniente a los órganos generativos de la mujer, describió el fluido como "expulsado con ímpetu y en chorro".

Desde entonces el tema de la eyaculación femenina ha estado en controversia, y más aún porque se le ha relacionado con el punto G (Levin, 2003). Reportes anecdóticos describen a mujeres lanzando a chorros un fluido en el momento del orgasmo, a partir de la uretra. Se afirmó que el fluido no era orina ni fluido vaginal. Estudios posteriores demostraron que la excitación sexual podía activar la expulsión de fluido en algunas

mujeres (Zaviacic & Whipple, 1993). La sugerencia fue que el fluido venía de la "próstata femenina", identificada anatómicamente como las glándulas de Skene (De Graff, 1672).

3.2.6. L'himen i la virginitat 2E

Nivell: Segon d'ESO

Etiquetes:

[#Virginitat 1a vegada](#)

Desenvolupament

En grups de 3, llegiu la informació de Rosa Sanchis "L'himen" utilitzant la tècnica "lectura compartida" (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)").

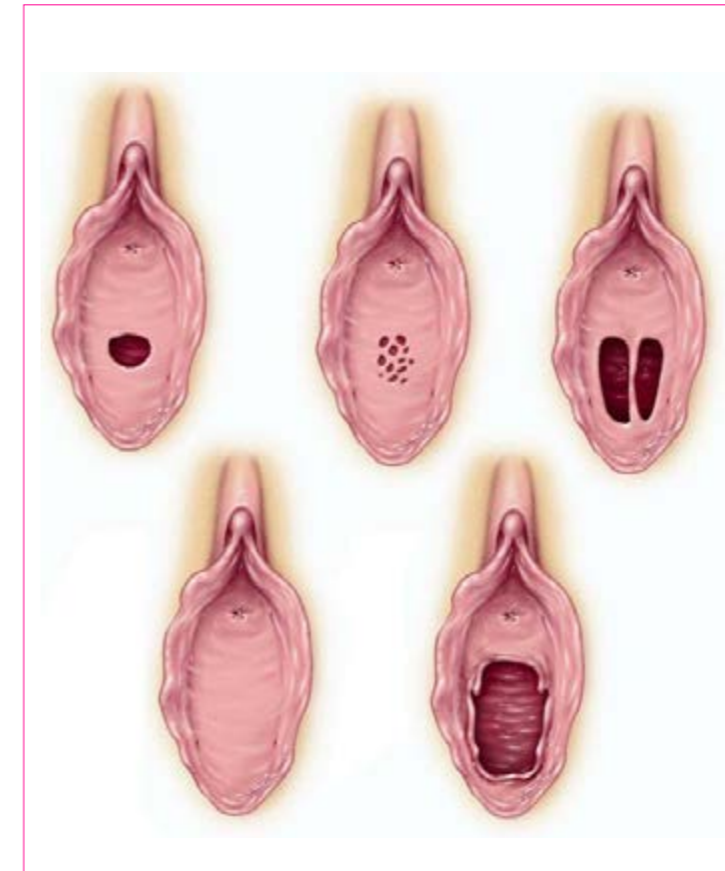
Vegeu i comenteu el vídeo de la *vlogger* Psicowoman [¡¡La primera vez!! | Psico Woman](#) on ella i el seu col·laborador Jose expliquen la seua primera vegada.

Text. L'himen

L'himen és una membrana que es troba a l'entrada de la vagina i n'hi ha de diverses formes, grandàries i grossàries. La funció d'aquest sembla ser la de protegir la vagina de gèrmens nocius, de manera que podríem dir que és com una bragueta natural. Però, en arribar a la pubertat, la flora vaginal agafa el relleu de protegir la vagina, i el cos, en conseqüència, ja no es preocupa per mantenir o regenerar l'himen; per això l'himen, amb el temps, es debilita i tendeix a trencar-se, amb penetració (tampons, dits, joguets, penis...) o sense. Tanmateix, també pot ocórrer que es trenque en la infantesa o durant l'adolescència amb qualsevol moviment una miqueta brusca. I també hi ha el cas d'himens molt elàstics que no es trenquen, o que es trenquen molt poquet amb la penetració.

Tradicionalment, la virginitat només s'ha considerat important en les dones, i en sentit estricte es perd quan es trenca l'himen. Això pot ocórrer, com ja hem dit, fent exercici físic, amb els dits, amb un tampó, amb un penis, etc. En algunes cultures, i en el passat, era important que la dona tinguera l'himen intacte per al matrimoni ja que el manteniment d'aquest s'associa(va) a la puresa. Si no era així, la desposada podia ser tornada als pares, sotmesa a escarni, exposada a càstigs, etc. La prova de sang o prova del mocador, practicada en la cultura gitana, el que pretén provar en traure aquest ensangonat és que la xica té l'himen intacte i que ha sigut la persona que li ha posat el dit qui li l'ha trencat. Les cultures que associen el manteniment de l'himen amb la puresa parteixen d'un enorme error ja que, com hem explicat, l'himen pot no existir encara que no s'hagen tingut relacions coitals abans.

Tanmateix, no solament les cultures tradicionals sobrevaloren l'himen. Avui dia, els cirurgians plàstics restauren l'himen per a ocultar relacions sexuals anteriors o simplement perquè algunes dones volen regalar als marits una segona virginitat. La cerca de la virginitat ha portat fins i tot a la utilització de productes que la simulen com, per exemple, *Virgin Maker*, una espècie d'himen artificial que conté un càpsula que desprèn un líquid similar a la sang quan s'hi exerceix pressió, i que es va popularitzar a la Xina fins que les autoritats sanitàries el van retirar del mercat perquè podia causar infeccions.

Algunes variacions en l'aspecte de l'himen

3.2.7. El mite de l'orgasme vaginal 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Plaer

#Clítoris

#Coitocentrisme

Desenvolupament

Llegiu la resposta de la sexòloga Mónica Quesada a la pregunta d'una lectora de la revista *Píkara Magazine* en [Orgasmo Vaginal](#). Després, responeu a les qüestions per parelles.

Qüestions

1. Existeix l'orgasme vaginal?
2. Quina és la funció del clítoris?
3. Tal com explica l'article, la majoria de les dones (a voltant del 70%) arriben a l'orgasme mitjançant l'estimulació del clítoris, i aproximadament l'altre 30% hi arriba també mitjançant la penetració vaginal. Per què penseu que Freud i la sexologia posterior van determinar que els orgasmes clitoridis eren infantils?
4. Com penseu que se sentien (i encara passa) les dones quan se'ls deia que si no arribaven a l'orgasme durant la penetració, és que no tenien una sexualitat adulta?
5. Busqueu també imatges del clítoris (intern i extern) i mostreu-les a la classe.
6. Contesteu les consultes d'aquests dos joves:

- Andrea. El meu nóvio orgasma als pocs minuts de la penetració però jo, encara que estic excitada, no ho aconseguisc. He començat a fingir els orgasmes perquè em sent malament i no vull que pense que no m'agrada.
 - Pau. La meua nòvia mai arriba a l'orgasme encara que jo dure i dure amb la penetració. Jo crec que si no gaudim els dos, el sexe no és guai. Què puc fer per a satisfer-la?
7. Compartiu les vostres reflexions amb el grup classe.

Text. Orgasme vaginal

Orgasmo Vaginal. Mónica Quesada. Afinando el órgano. *Píkara Magazine*. 2012.

Estoy en pareja desde hace un tiempo y aún no he conseguido tener un orgasmo vaginal, sólo lo consigo si yo me toco el clítoris a la vez que la penetración. ¡Ya empiezo a dudar incluso de que exista! ¿Qué puedo hacer para solucionarlo? Porque me agobia bastante y a algunas de mis parejas también. Sole.

[...] ¡Hola Sole! Haces bien en dudar de su existencia puesto que, efectivamente, la diferenciación entre orgasmo vaginal y clitoral no existe. Sólo existe un tipo de orgasmo, pudiendo variar el lugar de estimulación. Tal y como comentaba en este [artículo](#), el orgasmo es la respuesta neurovegetativa que el organismo produce a los estímulos, sean cuales sean, generados en la fase de excitación de la respuesta sexual humana. Esta estimulación se traduce en impulsos eléctricos que llegan

al centro de reflejo orgásmico, en la médula sacrolumbar, desencadenando una serie de contracciones en el suelo pélvico que dan lugar a la sensación orgásmica.

En el cuerpo de la mujer, el clítoris es el único órgano del cuerpo cuya única función es producir orgasmos. Aunque su zona externa pueda parecer en algunos casos pequeña, el clítoris al completo puede medir hasta 13 centímetros. La parte visible, el glánde y el capuchón, están unidos a los labios internos de la vulva en su parte superior. La parte invisible del clítoris rodea la vulva, bajo los labios internos y externos y, a su vez, la uretra. Es decir, es muy difícil no estimular el clítoris, ya sea de manera directa o indirecta, al entrar en contacto con la vulva.

La inmensa mayoría de la mujeres obtienen los orgasmos a través de la estimulación directa del clítoris, mientras otras tantas lo hacen a través de la estimulación indirecta, ya sea a través de la vagina o/y la estimulación de los labios internos y externos. Y no sólo eso, sino también mediante la estimulación mental. Y en todas estas estimulaciones no suele faltar las contracciones del suelo pélvico que, al contraerse y expandirse, hace que el clítoris sea estimulado indirectamente.

La vagina, como sabes, es insensible en su mayor parte. Las sensaciones se concentran en la entrada, donde el clítoris tiene su raíz. La estimulación de la misma puede ser placentera, pero no tiene por qué ser la más placentera en la mujer. En el interior de la vagina se puede encontrar una zona más sensible, denominada

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

Punto G, que coincide con parte de la raíz del clítoris y la próstata femenina. Al ser estimulada esta zona, algunas mujeres sienten la sensación de orinarse, puesto que el clítoris crece por la excitación y ejerce presión sobre la uretra. Dependiendo de la mujer, esta sensación puede ser placentera o no, y en algunos casos desencadenar un orgasmo en el que también está interviniendo el clítoris. Algunas mujeres describen que la sensación orgásmica es diferente, ni mejor ni peor, puesto que da la sensación de que el orgasmo es "hacia fuera", mientras que con la estimulación directa del clítoris la sensación es "hacia dentro". Esto puede ser debido a que, al intervenir la uretra, el cerebro mande diferentes instrucciones. En realidad, si experimentas y juegas con tu suelo pélvico, puedes obtener diferentes sensaciones... aunque no olvides que el objetivo es disfrutar y no demostrar.

[...] El problema de la creencia del orgasmo vaginal radica en la limitación que supone para una sana vivencia del sexo, puesto que restringe el placer de la mujer y prima la práctica de la penetración pene-vagina como elemento indispensable para que las relaciones sexuales genitales sean "adecuadas". Esta creencia ya no sólo es limitante para las mujeres, sino también para los hombres, puesto que les otorga una responsabilidad extra. [...]

¿Por qué se sigue manteniendo esta falsa creencia?

Es curioso cómo algunas personas mantienen la creencia de Freud que afirmaba que el orgasmo deseable y maduro era el que se obtenía a través de la estimulación de la vagina, mientras que si sólo se estimulaba el clítoris era

un orgasmo infantil. Junto a ello encontramos también la idea de la envidia del pene en las mujeres, puesto que el clítoris era considerado un pene pequeño. De ser así, ¿no te resulta contradictorio? Es decir, siguiendo esta línea de pensamiento, si el clítoris es un pene pequeño (aunque, si tuviésemos que comparar, el pene en realidad es un clítoris grande), ¿por qué ese empeño en que las mujeres obtengan los orgasmos en otra zona distinta del hombre? Si el transcurso de la historia hubiese sido al revés, es decir, que primase el placer de la mujer y su orgasmo a través de la estimulación del clítoris, ¿estaríamos hablando hoy de una distinción entre orgasmo peneal y testicular en el hombre? /.../

3.2.8. La descolonització corporal BC

Nivells: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Desigualtat](#)

[#Salut de les dones](#)

[#Violència masclista](#)

[#Plaer](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu l'article de Majo Andrade. Coneixieu les noves denominacions per a les glàndules parauretrals o ejaculadores i les glàndules vestibulars o lubricadores? Havíeu sentit parlar de la violència obstètrica? Podeu ampliar-ne la informació i explicar altres exemples d'aquest tipus de violència a la classe.

Text: *Anarcha, Lucy y Betsey: la descolonización corporal*

Majo Andrade. 10 de septiembre, 2019

Glándula de Skene, glándula de Bartholino, trompas de Falopio, al menos tres nombres de hombres que designan partes de los cuerpos de mujeres y personas con vulva. Eso sin contar los instrumentos, posiciones y técnicas que se utilizan en la ginecología que también reciben nombres de doctores y científicos varones. Partiendo de que el nombrar da poder sobre las cosas que se designan, ¿por qué seguimos llamando a los conductos y glándulas del placer y lubricación femeninos con nombres masculinos?

El video-documental de la directora Klau Chinche *Anarcha, Lucy, Betsey y otras chicas del*

montón pretende cuestionar la historia de la ginecología y esas designaciones de nombres, reivindicando a mujeres que fueron torturadas para investigar su anatomía y llamando a las glándulas con los nombres de ellas. [...]

Klau Chinche, artista y hacker chilena que ha vivido mucho tiempo en España, dice que la idea del producto audiovisual, y toda la investigación que llevó a cabo sobre la ginecología y obstetricia para ello, se originó en una vivencia de violencia ginecológica. Tras una infección vaginal asistió al médico para revisión y allí fue juzgada por su vida sexual y fue víctima de racismo por su origen latinoamericano. El enojo tras la violencia la llevó a que por sus propios medios, investigando en libros e internet, se curara la infección y comenzó a conocer su cuerpo, específicamente el "aparato reproductor femenino". Así se enteró de que partes de su cuerpo tenían nombre de hombres cis: "Me rayé. Me imaginaba las caras de hombrecitos ahí abajo. Me intentaba masturbar y no podía sacármelos de la cabeza".

Al mismo tiempo, asistió a un encuentro de hackers donde tenía la oportunidad de hacer un laboratorio de información. Ahí decidió que tenía que compartir todo lo que había investigado y creó la página *Anarchagland*, donde dispone gráficamente su trabajo e ideas sobre la ginecología, y el video *Anarcha, Lucy, Betsey y otras chicas del montón*.

La propuesta de Chinche, después de toda su labor, es terminar con el nombramiento colonizador y patriarcal de los cuerpos de las mujeres y personas con vulva. De esta manera, la **glándula eyaculadora** o parauretral, antes llamada "de Skene"

por el ginecólogo escocés que la "descubrió", la llama **de Anarcha** y las **glándulas lubricadoras** o vestibulares mayores, "de Bartholino" por el anatomista danés, las llama **de Lucy y de Betsey**.

Anarcha, Lucy y Betsey fueron esclavas en los campos algodonereros de Alabama, Estados Unidos, en 1840 y James Marion Sims, un médico que mucho tiempo fue considerado el padre de la ginecología moderna, experimentó con ellas para estudiar el cuerpo de las mujeres. En realidad la palabra "experimentar" es muy leve para lo que les hizo. Ellas padecían de fístula, una lesión que abre un orificio entre la vagina y la vejiga o el recto, por un parto mal llevado y las llevaron con Sims para ser tratadas. Él lo que hizo fue someterlas a diversas cirugías sin anestesia para entender la anatomía de las mujeres. Y ellas no fueron las únicas. Según las memorias del doctor, torturó a otras once mujeres esclavas, solo que no menciona sus nombres. [...]

Durante el diálogo que entabló con quienes asistieron a la proyección en el Foro Karuzo, se habló de la violencia ginecológica y obstétrica, que es atravesada por violencia económica y las nulas políticas públicas de salud en México. Así como de la poca conciencia que se tiene sobre la anatomía, la necesidad de que las mujeres y personas con vulva la conozcan y gracias a ello puedan decidir y tener control, resistiendo al orden patriarcal que las aleja de lo más propio: el cuerpo.

El proto-video *Anarcha, Lucy, Betsey y otras chicas del montón* puedes verlo [aquí](#).

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

Foto tomada de Anarchagland

Cossos
sexuats

3

3.2.9. Genitals, masculinitat i mites 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Clítoris

#Desigualtat

#Educació sexista

#Plaer

#Autoestima

#Masculinitat(s)

#Violència masclista

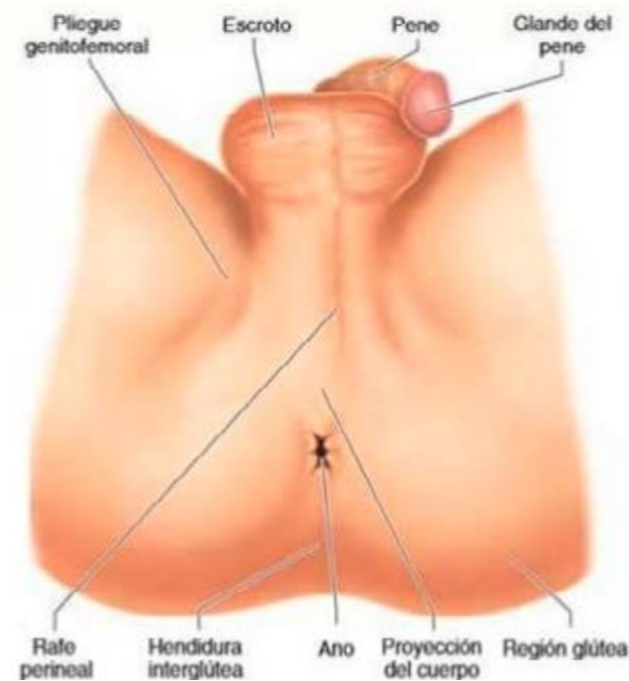
#Penis

Desenvolupament

Llegiu els tres textos de més avall, mireu els vídeos que s'aporten i responeu a les qüestions:

1. Després de veure el vídeo d'Ana Peiró, [Género y Genitalidad ¿Somos tan diferentes? | Ana Peiró | TEDxValenciaSalon](#) (2020, 12 min) què us sembla la manera d'anomenar en negatiu la genitalitat de les dones?
2. Què penseu de teories com "l'enveja del penis"?
3. Busqueu informació sobre l'evolució genital dels embrions i compartiu-la a classe.
4. Llegiu el text "El rafe". Sabíeu que era? Per què no se'n parla?
5. Llegiu el text "La uretra i el pixar dret". Si tinguéreu un fill amb hipospàdies, l'operaríeu de menudet?
6. Què penseu dels lavabos mixts? Quins avantatges o inconvenients tenen? Us agradaria que els lavabos del vostre institut foren mixts?

7. En algunes famílies, s'ensenya les criatures amb penis a pixar asseguts, en alguns casos per qüestió de netedat, en altres perquè es considera més igualitari. Què opines d'això?
8. Llegiu el text "La pròstata i el punt P". La penetració anal és molt corrent en la pornografia (fins i tot dobles penetracions) i el que mostra és que suposadament aquesta pràctica proporciona molt de plaer a les dones. Per què, sent que fisiològicament és més plaent la penetració als hòmens (per la pròstata), no veiem relacions en què les dones penetren als hòmens?
9. Per què s'associa l'estimulació anal amb l'homosexualitat?

Text 1. El rafe

La metgessa i farmacòloga Anna Peiró explica en els seus monòlegs divulgatius que els hòmens cis tenen vulva; millor dit, tenen la cicatriu d'una vulva que en l'etapa embrionària es va tancar. I aquesta part de l'anatomia es diu 'rafe', tal com mostra la il·lustració i en el vídeo [Género y Genitalidad ¿Somos tan diferentes? | Ana Peiró | TEDxValenciaSalon](#) (2020, 12 min). També explica que, si decidim parlar en binari, no és adequat equiparar vulva i penis, és a dir, afirmar que els xiquets tenen penis i que les xiquetes tenen vulva; sinó clítoris i penis, o vulva i escrot, ja que la vulva és la pell que cobreix els genitals femenins, igual que l'escrot és la pell que cobreix els testicles ("[El dolor y la perspectiva de género visto con humor. Ana Peiró](#)", al minut 12).

Text 2. La uretra i el pixar dret

Dins del penis hi ha un xicotet tub, la uretra, que sol acabar al final del penis; però no sempre és així; de vegades, el foradet per on ix l'orina està baix del penis, i per això algunes persones piken assegudes. Mèdicament, s'anomena hipospàdies al fet que la uretra no acabe en la punta del gland. Aquesta particularitat ocorre en 1 de cada 140 nadons. I en 1 de cada 3000 l'eixida de la uretra es troba en la base del penis, en l'escrot o en el perineu. La majoria de xiquets a qui els passa són operats de menuts, però els resultats no sempre són els que s'esperaven. Per exemple, l'activista belga Dominique Salm explica que va nàixer amb hipospàdies i de xicotet va passar pel quiròfan en repetides ocasions fins

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

que va aconseguir poder pixar dret, fet que es va celebrar com un triomf en la seua família. El problema és que les seqüeles d'aquestes operacions han perdurat fins a la seua vida adulta i ara declara que hauria preferit pixar assegut i no haver-se operat.

A la majoria de persones que tenen penis se les ensenya a pixar dretes i a les que tenen vulva, a pixar assegudes. Pixar dret sol ser un tret de masculinitat; a més, condiona el disseny dels urinaris. Els masculins solen ser-ne molts i de paret; els femenins són de tassa i n'hi ha pocs. En alguns països, especialment a les universitats, comença a haver-hi banys mixtes. En la Universitat del País Basc es va decidir instal·lar un tercer lavabo mixt, l'any 2019.

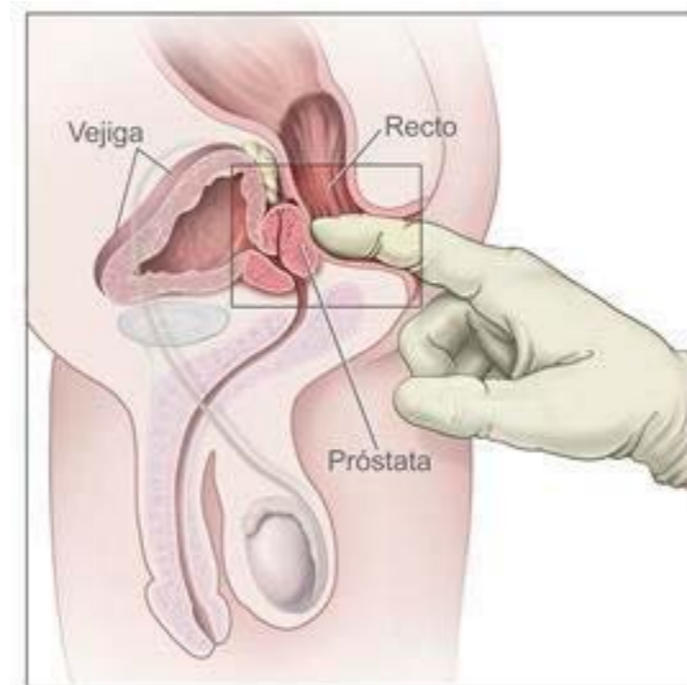
La professora de la Universitat de Mondragón, Amelia Barquín, reflexiona en l'article "[El váter de la escuela. Una reflexión sobre género, arquitectura y educación](#)" sobre el pixar dret com a mostra de masculinitat, i ens explica que uns lavabos no segregats poden ajudar a la igualtat i al respecte a la diversitat.

Text 3. Hòmens i cura del seu cos

Dels genitals masculins se'n parla més (els veiem també dibuixats per tot arreu), però es fa amb prepotència (com si tindre un penis fora millor que tindre un clítoris) o amb desdeny, i se sol pensar que són simples –un palo i dos boles, comentava un adolescent. Als xiquets i als hòmens no se'ls ensenya a relacionar-se amb els seu cos i amb els seus genitals des de l'estima i la cura sinó des de l'exigència (el que importa és que el penis siga gran i tinga ereccions duradores). Se

sol ocultar que els menuts pateixen certs nivells de violència pediàtrica, per exemple, quan els han d'abaixar el prepuci perquè isca el gland; o que hi ha xiquets amb hipospàdies que són operats sense el seu consentiment. Veiem, doncs, que els xiquets i els hòmens pateixen violències, però com que s'ha de mantindre la imatge de fortalesa i de potència sexual, del dolor no se'n parla.

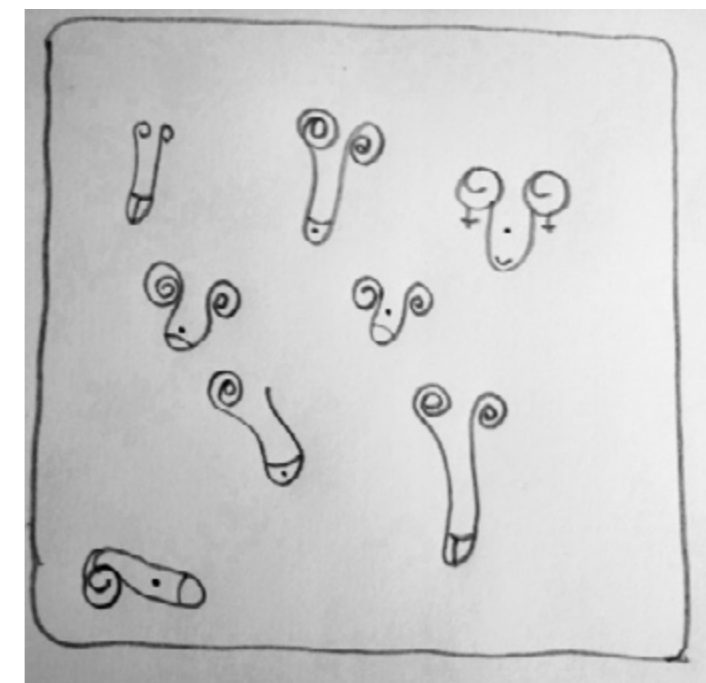
En canvi, dels genitals femenins es pensa que són més complicats; es posa l'accent en la seua feblesa, en la necessitat d'anar al ginecòleg/òloga, però no en el plaer ni en l'autoconeixement.

El clítoris és encara el gran desconegut i la majoria de xiques jòvens no han agafat mai un espill per a conèixer-se.

Text 4. La pròstata i el punt P

La pròstata és una part de l'aparell reproductor masculí situat a l'entrada de l'anus que té moltes terminacions nervioses i una gran potencialitat per al plaer. De fet, hi ha qui l'anomena punt P. Tanmateix, per a la masculinitat tradicional l'estimulació de la pròstata es considera propi de l'homosexualitat i sol ser rebutjat sense pal·liatiu.

Cossos
sexuats

3

3.2.10. Diccionaris 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Clítoris

#Desigualtat

#Penis

Desenvolupament

En grups de 4, llegiu i comenteu les definicions de penis, vagina i clítoris que dona el Diccionario da Real Academia Galega (maig de 2018). Després, busqueu les definicions en el diccionari de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en la RAE, en Macmillan Dictionary, etc. Quines definicions us semblen millor? Fixeu-vos i compareu les definicions; reviseu si explica la funció de l'òrgan, si parla de persones humanes o de mamífers, si esmenta el plaer, etc.

Feu la vostra pròpia definició.

Diccionario da Real Academia Galega

- **Pene:** Órgano do aparello xenital masculino que serve para copular e miccionar. *Pene en erección.*
- **Vaxina:** Conduto que forma parte do aparato xenital das femias dos mamíferos e que vai desde a vulva ata a matriz. *Unha infección de vaxina.*
- **Clítoris:** Pequeno órgano carnoso e eréctil, moissensible, situado na vulva, na confluencia dos labios menores. *Estimulación do clítoris.*

Després del treball de llengua, visiteu la pàgina www.vielma.at, de l'artista i educadora sexual alemanya Stefanie Grübl, que elabora materials a mà per a facilitar que es parles de sexualitat i per fer visible la diversitat. Podeu trobar-hi i comprar imatges, dibuixos, fitxes, escultures de genitals diversos (intersex també), etc., molt útils per a l'educació sexual. Elegiu una il·lustració interessant i mostreu-la als vostres companys i companyes de classe.

En el món dels diccionaris no tot és dolent. Per exemple, el Diccionari Normatiu Valencià va incorporar a finals de 2020 termes com "criptogínia" ("Ocultació dels referents femenins") i

"donassa" ("Dona que destaca per la seua gran aportació intel·lectual, artística o cívica"). També el Termcat disposa de la **Terminologia de la sexualitat i l'erotisme** i L'Acadèmia Valenciana de la Llengua va introduir en el Diccionari normatiu valencià (DNV), a mitjan 2020, els vocables 'cisfòbia', 'ciscgènere', 'ciscgenerisme', 'cissexual', 'ciscsexualitat', 'heterofòbia', 'interfòbia', 'lesbofòbia', 'monosexual' o 'monosexualitat'. També hi havia paraules que ja figuraven en el diccionari i que s'han modificat o completat, com ara 'bisexualitat', 'efeminat', 'hermafrodita', 'intersexual', 'intersexualitat', 'monofòbia', 'transgènere' i 'transgenerisme'. A més, hi ha paraules en les quals s'ha indicat, amb la marca valorativa corresponent, que s'usen pejorativament, com ocorre en 'amanerat', 'doneta', 'faldetes', 'gallimarsot' o 'hermafrodita', i s'han eliminat algunes accepcions en mots com ara 'efeminat' i 'efeminar', perquè han perdut vigència social.

Podeu fer un pòster amb algunes de les paraules i penjar-les a la classe.

3.2.11. Genitals masculins 2E

Nivell: Segon d'ESO

Etiquetes:

#Salut

#Reproducció

#Autoestima

#Penis

Desenvolupament

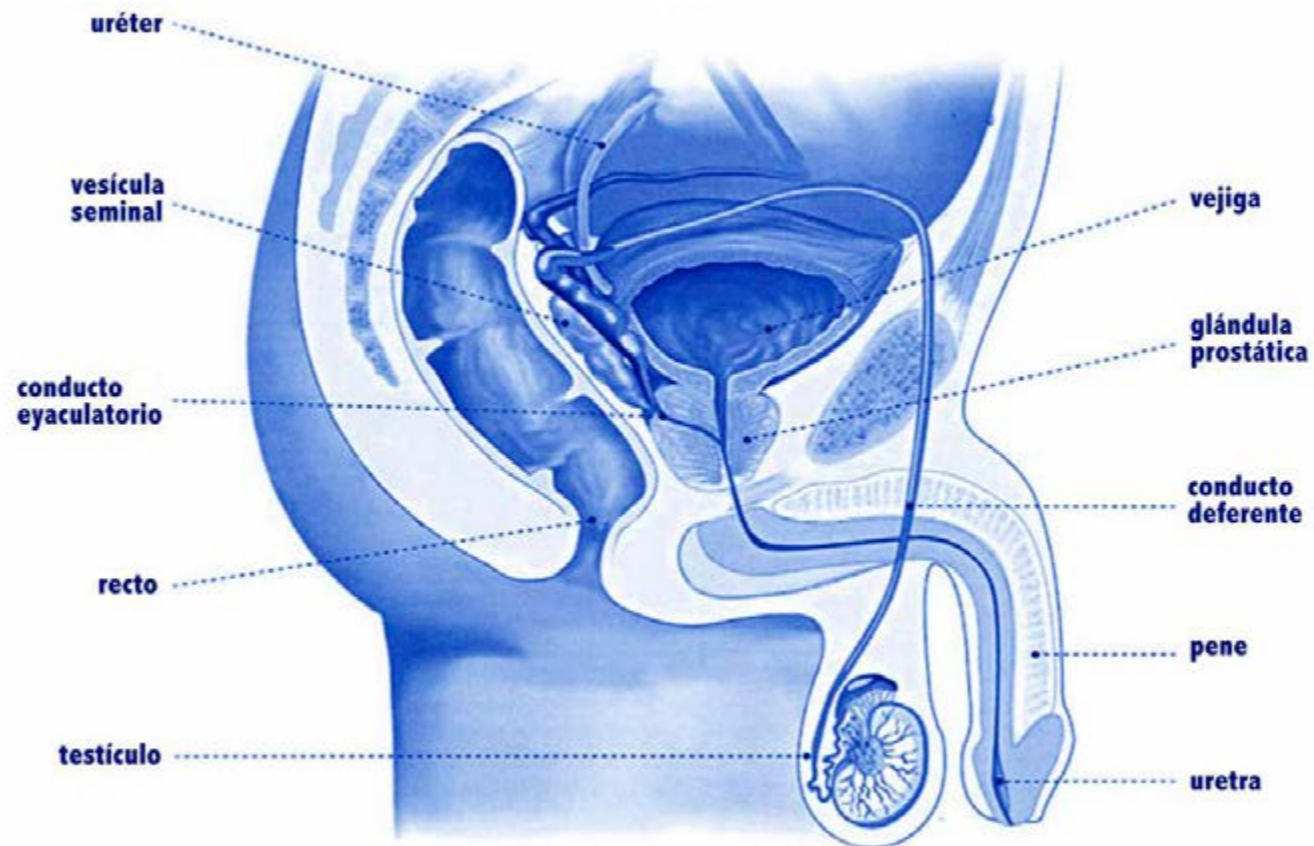
Llegiu la informació "Els genitals masculins", extreta de BATALLER, Vicent (2016). *De la sexualidad a las sexualidades*. Sexólogos sin fronteras. Diputació de València. Ajuntament de Gandia.

Per parelles mixtes, dibuixeu els genitals masculins externs i situeu les parts que explica Bataller. Quina és la vida mitjana dels espermatozoides? Per què hi ha milions si només un pot fecundar l'òvul?

Compartiu els vostres dibuixos amb una altra parella.

Text. Els genitals masculins

EL PENE es un òrgano cilíndric de tamaño variable que termina en una zona más gruesa, y especialmente sensible, denominada GLANDE. Todo pene se halla recubierto por una fina piel que a nivel del glande forma un repliegue que se llama PREPUCIO. Por dentro, este cilindro está atravesado por un conducto, la URETRA, cuya función en los varones es doble: emisión de orina y semen, aunque nunca se dan estas dos funciones a la vez. La uretra, en su parte final, es algo más ancha y recibe el nombre de MEATO URINARIO, que es el orificio de salida.

El pene tiene una estructura interna muy característica, comparable a la de una esponja con muchos poros que aumenta de tamaño al empaparse de agua. En el caso del pene aumenta de tamaño y se endurece al recibir el flujo de sangre, denominándose a este estado ERECCIÓN. Esto se realiza por los CUERPOS ESPONJOSOS Y CAVERNOSOS respectivamente.

Denominamos **erección** al estado del pene cuando éste aumenta de longitud, grosor y consistencia, con lo cual también cambia el ángulo de su disposición habitual. Este fenómeno se produce por una serie de mecanismos (químicos, físicos y psíquicos) que favorecen el aumento de la can-

tidade de sangre que llega a los cuerpos esponjosos y cavernosos del interior del pene, lo cual produce el llenado de las pequeñas venas y su aumento de volumen, mientras que un mecanismo especial impide el reflujo de sangre para que se mantenga la erección. Es la respuesta inicial fisiológica del hombre frente al estímulo sexual. La erección está bajo el control de los centros nerviosos especiales de la porción sacra de la médula espinal (o sea, su parte más inferior), y la produce generalmente después de una serie de estimulaciones del campo psíquico o corporal.

A veces aparece una erección al despertar, sin que ello corresponda necesariamente a una elevación

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

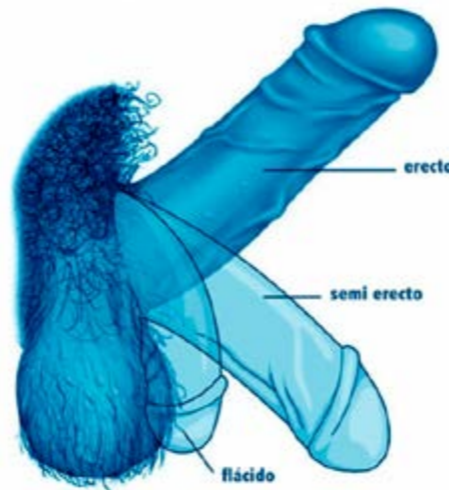
3.2. GENITALS

de la tensió sexual. Ocurre també de manera espontànea en el sueño, en diferents edades de la vida del varón. El estado de flacidez vuelve cuando la sangre acumulada en las cavidades del tejido eréctil vuelve a su cauce normal o cuando existen estímulos negativos que interfieren en la respuesta sexual (miedo, ansiedad, temor, vergüenza, sentimiento de culpa, etc.), o alteraciones físicas (diabetes, enfermedad de Peyronie, algunos proctectomizados, etc.).

El prepucio rodea al glande cuando el pene está flácido, pero en su erección, o si tiramos hacia atrás, el glande queda al descubierto. Si el prepucio no permite la salida del glande con facilidad y sin dolor, nos encontramos con una alteración frecuente que uno de cada tres varones presenta: la FIMOSIS. La fimosis favorece la acumulación de restos de orina o semen (esmegma). Se soluciona con una sencilla intervención quirúrgica: la CIRCUNCISIÓ. Esta operación consiste en cortar el extremo del prepucio, de manera que el pene queda ya siempre al descubierto. Para evitar llegar a necesitar pasar por este proceso traumático, es conveniente desde la infancia observar posibles problemas en el deslizamiento del prepucio. Este estrechamiento se puede eliminar progresivamente ayudando a bajar la piel del prepucio suave y sucesivamente: el baño sería un buen momento para hacerlo cada día. Si la fimosis no causa dolor en las relaciones y se practica una correcta higiene genital, no hace falta realizar la intervención, que como ya sabes es ritual en otras culturas.

En otras ocasiones, la inserción del prepucio: FRENILLO, se encuentra muy alta, y dificulta que el glande quede por completo al descubierto y que la erección sea completa. A esta situación se

le denomina frenillo corto. Esto se soluciona con una pequeña intervención, o con la misma que la fimosis. Para evitarla sirven las mismas medidas propuestas para la fimosis.

El ESCROTO es una bolsa que pende por delante de la parte superior de los muslos. Está formada por una piel rugosa y sensible, recubierta parcialmente de pelos a partir de la pubertad, que envuelve a los testículos. Tiene como misión la retracción normal de los testículos; con ella los protege de posibles traumatismos y hace posible la regulación de la temperatura para que éstos puedan realizar correctamente su función generadora de espermatozoides. Para ello, cuando en el medio ambiente la temperatura es baja (por ejemplo: baño frío o ducha fría), se contrae el músculo cremáster, el escroto se arruga y se engruesa, acercando los testículos a la pared del abdomen, conservando así su temperatura ideal para seguir realizando su función.

LOS TESTÍCULOS. Normalmente son dos y tienen forma ovoide. Se encuentran situados en la parte anterior de la región peneal, alojados en la bolsa escrotal y rodeados por varias cubiertas protectoras, por lo que no podemos verlos. Realmente, los testículos durante la mayor parte del desarrollo embrionario son órganos internos. Cerca del nacimiento descienden a la bolsa escrotal para asegurar su correcto funcionamiento en el adulto, ya que, como hemos comentado, precisan temperaturas más frescas que otros órganos.

Sus funciones están reguladas por la glándula Hipófisis, y son: formar espermatozoides y las hormonas sexuales (testosterona fundamentalmente y estrógenos), que se producen a partir de la pubertad y de manera continuada durante toda la vida.

El testículo izquierdo suele estar generalmente un poco más bajo que el derecho y tiene un tamaño algo mayor. Por dentro están formados por multitud de canalillos: los conductos seminíferos. Los testículos, desde la pubertad, se encargan de fabricar espermatozoides, y tardan 74 días en madurar completamente, y por tanto, en su capacitación para su función.

Un poco más arriba, encima de los testículos, nos encontramos con los EPIDÍDIMOS, formados por el agrupamiento de los conductos seminíferos, donde maduran los espermatozoides, cuyo transporte hasta las vesículas seminales se realiza a través de otros dos conductos, los llamados CONDUCTOS DEFERENTES.

Situadas al lado, hay dos bolsitas que se denominan VESÍCULAS SEMINALES, cuya función es alimentar y almacenar los espermatozoides, así como producir el líquido seminal.

Cossos
sexuats

3

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.2. GENITALS

Siguiendo el recorrido interior, nos encontramos con una formación nueva, situada debajo de la vejiga de la orina, que es la PRÓSTATA. Dentro de ella se unen las vías seminales y urinarias. Emite un líquido durante la eyaculación que, al ser alcalino, estimula la movilidad de los espermatozoides. Debajo de ésta, nos encontramos con dos pequeñas formaciones, las GLÁNDULAS DE COWPER, que emiten una secreción que limpia la uretra de los residuos de la orina antes de la eyaculación.

EL ESPERAMATOZOIDE es la célula reproductora o germinativa masculinanecearia, como el óvulo, para la fecundación. Está constituido por una cabeza, un cuerpo intermedio y una cola que le da movilidad para poder desplazarse dentro del aparato genital femenino. Fuera de los testículos sólo pueden vivir unas horas, dentro del **útero** pueden vivir hasta tres días. ¡RECUÉRDALO!

EL SEMEN o ESPERMA está formado por varios millones de espermatozoides y líquidos o secreciones que provienen de la próstata, de las vesículas seminales y de las glándulas de Cowper. En el contenido del semen no hay glóbulos rojos, ni blancos, ni médula, con lo cual la creencia popular acerca de que la frecuente expulsión de semen (por masturbación, coito, poluciones nocturnas, y/o espontáneas, etc.), produce anemia y seca la médula, no tiene sentido ni validación científica. El volumen medio de un eyaculado es de unos 3cc, y disminuye si hay repetidas eyaculaciones en breve tiempo, por supuesto.

Te preguntarás, tal vez, por qué los varones emiten tantos millones de espermatozoides en cada eyaculación, si realmente sólo uno de ellos será el que aporte el material genético junto con el

óvulo en la fecundación: lo que sucede es que muchos espermatozoides "se pierden" y mueren sin encontrar al óvulo y además, se precisa de determinada concentración de algunas sustancias producidas por los espermatozoides que encuentran al óvulo para que éste se abra y deje paso a la cabeza (donde están sus cromosomas), de un sólo espermatozoide. Así que sólo con la cooperación de todos los espermatozoides que rodean al óvulo es posible conseguir dicha concentración enzimática que posibilite la apertura del óvulo y la fecundación consiguiente.

En los hombres que han decidido hacerse la vasectomía (un método anticonceptivo que requiere intervención quirúrgica, ya que se trata de una esterilización), la cantidad de esperma emitida en cada eyaculación es prácticamente la misma que la de todos los varones y la única diferencia radica en que en su composición no se encuentran espermatozoides, careciendo por tanto, su semen de capacidad reproductiva.

3.2.12. La grandària del penis 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Plaer

#Autoestima

#Coitocentrisme

#Penis

Desenvolupament

Per parelles, llegiu i comenteu la informació "La grandària del penis".

Vegeu els vídeos del canal [Sexperimentando con Nayara Malnero](#), que desmunta alguns mites sobre la grandària del penis i el plaer en les relacions heterosexuales, i sobre els procediments per a augmentar-ne la grandària:

- [¿Importa el tamaño del pene en las relaciones sexuales?](#)
- [El tamaño del pene en erección y en reposo](#)
- [Cómo aumentar el tamaño del pene](#)

Penseu que la preocupació per la grandària afecta també els xics trans? Busqueu informació sobre les fal·loplàsties i les metoidioplàsties al blog [Transexualidad FTM](#).

Compartiu amb una altra parella les vostres reflexions.

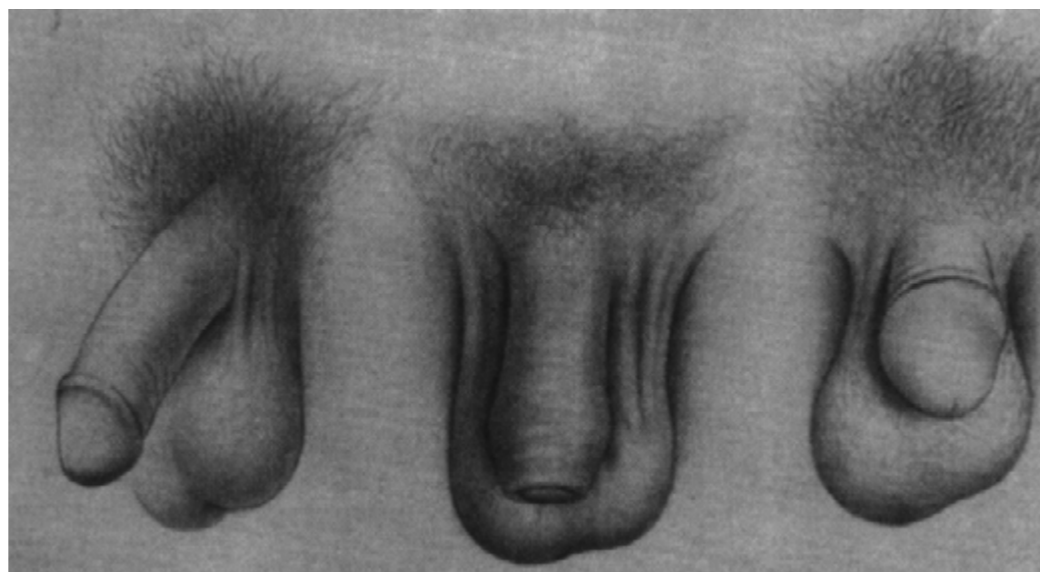
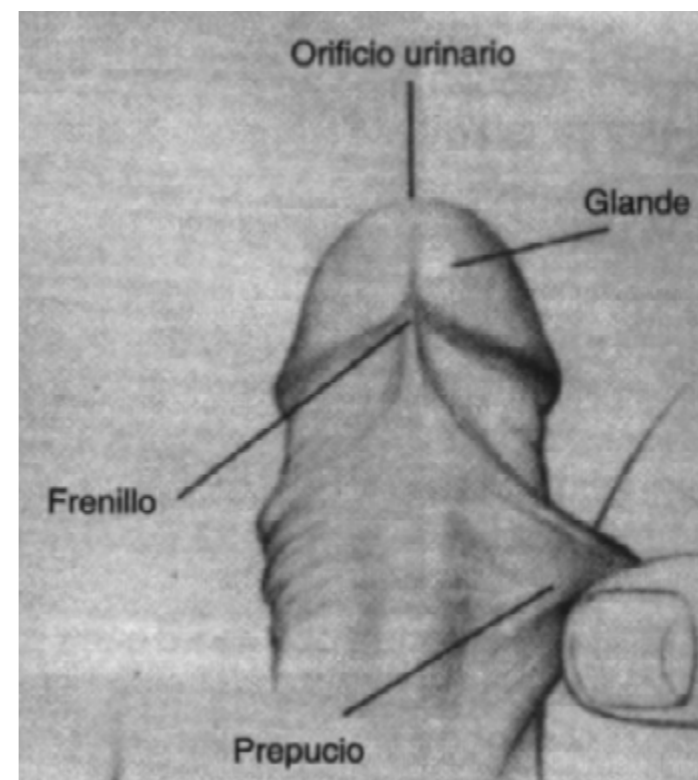
Text. La grandària del penis

A molts hòmens cis els preocupa la grandària del penis i es comparen amb altres. Per una banda, denota el desig de ser "normal", i per l'altra, de ser "sexualment idoni", ja que la nostra societat estima que "més és millor", és a dir, que un penis gran fa la persona més

atractiva i dona més plaer a la parella que un penis menut.

Aquesta creença és un mite ja que hi ha persones a qui els agradaria tenir sexe amb penis més menuts i altres que els prefereixen grans, tant si parlem de penetració anal, vaginal o d'altres pràctiques. Quant a les relacions heterosexuales, i fisiològicament parlant, la part interior de la vagina i el cervix tenen poques terminacions nervioses sensorials; per tant, no és necessari tindre un penis llarg per a proporcionar plaer en una relació amb penetració.

En l'art i en els mitjans de comunicació, especialment en el cinema porno, es tendeix a mostrar els genitals masculins més grans de la mitjana. Els hòmens preocupats o molt ansiosos per la grandària dels seus penis tenen propensió a experimentar problemes sexuals en major mesura que els que no hi donen importància – per exemple, la dificultat d'obtenir o mantenir una erecció perquè no es té seguretat en si mateix o per culpa de la tensió i l'ansietat.

Algunes variacions en l'aspecte dels genitals masculins.

3.3. REPRODUCCIÓ I FECUNDACIÓ

Objectius

- Entendre els mecanismes de la reproducció.
- Entendre el sexisme que impregna les explicacions científiques sobre la reproducció.
- Desvelar una educació sexual sexista (formal i informal) a les dones que posa l'èmfasi en la funció reproductiva i en els òrgans –i la seua (in)adequació–, i deixa en segon terme el plaer.
- Conèixer els mètodes de reproducció assistida a les lesbianes: inseminació artificial, fecundació in vitro i mètode ROPA.
- Entendre que la maternitat no és exclusiva de les dones cis. Conèixer els hòmens gestants.

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.3. REPRODUCCIÓ I FECUNDACIÓ

3.3.1. Reproducció 2E

Nivell: Segon cicle d'ESO

Etiquetes:

#Reproducció

#Intersexualitats

Desenvolupament

Responen a les qüestions següents sobre la reproducció humana:

1. En tercer d'ESO s'estudia la reproducció humana. A quines tècniques de reproducció assistida poden acudir les persones heterossexuals amb problemes de fertilitat?
2. I les persones homosexuals?
3. I les monoparentals?
4. Poden acudir les lesbianes a inseminar-se per la sanitat pública? Busqueu informació sobre el tema.
5. Quan es parla de sexualitat a les criatures aquesta sol reduir-se a la reproducció. Us han contat algun relat on la reproducció no siga fruit de la fecundació prototípica? Us animeu a inventar-vos-en un que tracte de la reproducció no prototípica? Mireu aquests per a inspirar-vos:

- **Mamá sueña con un bichito de luz, de Judit Franch. (Reproducció i donació d'esperma).** Conte per a 3-4 anys que explica aspectes de la reproducció (el paper de l'òvul i de l'espermatozou, per exemple) i del donant de semen. Es posa l'èmfasi en el desig de les mares. L'autora també té un conte per a famílies amb fills nascuts per

donació de gàmetes: **Mamá y papá sueñan con un bichito de luz.**

- **Cloe quiere ser mamá, de Rosa Maestro. (Ovodonació).** S'explica la reproducció assistida a partir de l'aparició d'una fada que ajuda Cloe a aconseguir el seu somni de maternitat.
 - **Un regalo de vida chiquitito, de Carmen Martínez Jover. (Ovodonació).** Una parella de conills volen un bebé, però no en poden tindre. Un dia, la Sra. Conill els porta un xicotet regal, un òvul, just la meitat del que necessiten per a concebre el seu bebé.
 - **Ovolina, de Veracruz Rozas i Sergio Montal. (Ovodonació).** La gallina Ovolina no pot tindre pollets, i altres animals de la granja l'ajuden a aconseguir família.
 - **Nora y Zoe, dos mamás para un bebé, de Rosa Maestro. (Homoparentalitat i reproducció assistida).** Nora i Zoe s'enamoren i decideixen ser mares. La doctora Lola els regalarà una llavoreta màgica amb la qual podran complir el seu somni.
6. Generalment, en els llibres de Biologia i en els escolars es parla d'aparell reproductor masculí o femení; però hi ha propostes d'utilitzar *aparell reproductor gestant* i *aparell reproductor fecundant* perquè es considera més inclusiu cap a les persones intersex o trans que no necessàriament tenen uns òrgans capaços de gestar o de fecundar. Què us sembla? Seria el llibre de 3r d'ESO més inclusiu si utilitzara aquesta terminologia?
 7. D'altra banda, no totes les dones o hòmens cis volen reproduir-se, encara que per a les

dones tindre descendència és quasi un mament. Penseu que els llibres contribueixen en certa manera a aquesta pressió? De quina manera podrien ser menys sexistes i més inclusius?

Cossos
sexuats

3

3.3.2. El mite de l'òvul passiu 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Reproducció

#Desigualtat

#Rols/expressió de gènere

Desenvolupament

Llegiu i comenteu l'entrada del blog [Basta de sexismo: "Fecundación: el mito del óvulo pasivo"](#). Respondeu a les qüestions. L'estructura cooperativa "full giratori" pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)".)

Qüestions:

1. Per què diu l'autora de l'entrada que la ciència no és neutral?
2. I parlant de passivitat, com s'explica que el "passiu" òvul recórrega tot el camí cap a l'úter?
3. És correcta la idea d'un espermatozoide que competeix amb altres per arribar a l'òvul? Busca informació sobre la necessària col·laboració dels espermatozoides per a fecundar un òvul.
4. Qui són Juno i Izumo? Busca informació sobre aquestes proteïnes clau en la fecundació.

Entrada. Fecundació

Fecundación: el mito del óvulo pasivo

22 de mayo de 2014. Basta de sexismo.

Los varones son activos y las mujeres pasivas, dice la creencia popular.

Los psicólogos evolucionistas tienen varias explicaciones para ello.

Una de ellas es que en la reproducción, el elemento femenino, el óvulo, espera pasivamente a que el elemento masculino, el espermatozoide, haga esfuerzos terribles para ganar una carrera sin piedad en la que millones quedarán en el camino, navegando en el cuerpo femenino con toda la fuerza de su cola, hasta finalmente penetrar el óvulo tras un largo camino lleno de dificultades, y ser el vencedor entre muchos otros.

Algo así como el maratón de Nueva York, pero sobre los 15 a 18 cm de la vagina y las trompas.

Y esto, señoras y señores, es ciencia, y la ciencia, es bien sabido, es neutra.

Sólo que... no. **La ciencia no es neutra.** La ciencia no es sino la interpretación del mundo por personas humanas, y por lo tanto situadas cultural, social, políticamente. Las investigaciones no sólo dependen del dinero que se acepte invertir en ellas, y por lo tanto se hacen selecciones de temas, de enfoques, que orientan esas investigaciones, sino también, luego, de la biografía misma de los investigadores, sus creencias, las normas culturales que han interiorizado, el interés que pueden tener en tal o cual trabajo, etc.

Por ejemplo, siempre se ha estudiado mucho el papel de las hormonas en las mujeres, llegando a conclusiones como que tienen mucha influencia en su estado de ánimo, su carácter, su libido. Afirmaciones como: las mujeres son más irracionales que los varones porque están influenciadas por sus hormonas y, por lo tanto, son impredecibles y no se les puede confiar puestos de responsabilidad.

Ahora, cuando algunxs científicos se empezaron a interesar por la influencia de las hormonas en los varones, hicieron hallazgos sorprendentes: ellos también tienen ciclos, anuales, mensuales y hasta diarios, como explican [aquí](#). Extrañamente, salvo algunos artículos en la prensa, no se difundió demasiado la información, y el estereotipo de la mujer impredecible, irracional, y del varón racional y confiable permanece intacto.

Sobre el papel del óvulo y de los espermatozoide pasa lo mismo: el estereotipo del óvulo pasivo y del espermatozoide activo sigue esgrimido por quienes quieren justificar las supuestas personalidades distintas de varones y mujeres, aun cuando se sabe desde hace casi 30 años que las cosas no son tan así.

Ya sobre la cantidad de óvulos y de espermatozoides, las descripciones supuestamente científicas son sesgadas, y hablan de "desperdicio" en el caso de las mujeres.

Al nacer, en efecto, los bebés de sexo femenino ya tienen todos sus óvulos en sus ovarios, unos dos millones. No producirán ninguno nuevo

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.3. REPRODUCCIÓ I FECUNDACIÓ

a lo largo de su vida, y los que estén irán degenerando a lo largo de su vida. Al llegar a la pubertad, quedarán sólo unos 300.000. Y de esos, sólo uno por mes será liberado como para poder ser fecundado, con lo cual, a lo largo de su vida reproductiva, una mujer sólo usará 400 o 500 de los dos millones presentes al nacer.

Los textos de biología suelen sacar conclusiones sobre ese "desperdicio" y subrayan que, a diferencia de los varones que se pasan sesenta años de su vida "produciendo" esperma, las mujeres simplemente esperan a que sus huevos "degeneren".

Ahora, pregunta la antropóloga Emily Martin, "el verdadero misterio reside en por qué la amplia producción de esperma del hombre no está vista como un "desperdicio". Dado que un hombre "produce" 100 millones de espermatozoides por día (una estimación conservadora) durante una vida reproductiva promedia de 60 años, produce mucho más que tres trillones de espermatozoides en toda su vida. Dado que una mujer "hace madurar" un huevo por mes lunar, o 13 por año, durante el transcurso de sus 40 años de vida reproductiva, haría madurar un total de 500 huevos en su vida. Pero la palabra "desperdicio" implica un exceso, producción en demasía. Si una mujer tiene dos o tres hijxs, por cada bebé que una mujer produce, desperdicia alrededor de 200 huevos. Por cada bebé que un varón produce, desperdicia más de un trillón (10 potencia 12) de espermatozoides."

Como vemos, la palabra "desperdicio" asociada únicamente a las mujeres no es un dato científico, sino una interpretación sesgada de los datos científicos. Una cosa es el dato bruto (una x cantidad de óvulos no se usan, una x cantidad de espermatozoides no se usan) y otra, la interpretación que se hace sobre esos datos (es

un "desperdicio", las mujeres desechan, los varones producen; las mujeres desperdician, los varones crean; las mujeres son pasivas, los varones son activos...).

Otro dato supuestamente científico es que el óvulo espera "pasivamente" cual Bella Durmiente a que un espermatozoide azul venga a despertar y, con un beso mágico, a fecundar.

Éste, nos dicen, se mueve gracias a la formidable fuerza de su cola, que le permite remontar hasta el óvulo por las trompas de Falopio. Y ahí, siempre gracias a su muy viril potencia, «penetra», «conquista», «vence» (poner ahí cualquier otro verbo guerrero) al óvulo inactivo. Prácticamente todos los textos de biología presentan así la fecundación.

¿Cuál es la realidad?

La realidad es que el ovocito es muchísimo más activo de lo que se suponía (y de lo que la gente sigue pensando, a pesar de las evidencias).

Contrariamente a lo que se cree, la potencia de la cola del espermatozoide es insuficiente como para hacerlo avanzar tanta distancia y, sobre todo, como para hacerlo penetrar el óvulo. El espermatozoide no es el potente "penetrador" que imaginábamos. Los movimientos de su cola, que son laterales, no pueden llevarlo a romper la barrera del óvulo. No es ningún príncipe azul conquistador.

En realidad, es el óvulo el que "atrapa" al espermatozoide: en efecto, el óvulo emite unos filamentos (vellosidades) que se enroscan alrededor de la cabeza del espermatozoide, atrapándolo y "chupándolo" literalmente. El espermatozoide no tiene otra que entrar en el óvulo, "tragado" por el ovocito.

Con lo cual, la fecundación no sería tanto la acción de un espermatozoide frente a la inacción del óvulo, sino la estrecha colaboración de ambos.

Estos descubrimientos datan de la década de los ochenta, o sea, tienen unos 25 años. ¿Se han modificado desde entonces los estereotipos sobre el óvulo/mujer pasiva y el espermatozoide/varón activo? Pues no. Nada. Ni un poquito. En el mejor de los casos, algunxs científicxs cambiaron el estereotipo de la Bella Durmiente pasiva por el de la bruja que teje su telaraña para atraer a los hombres y devorarlos.

Sea como sea, interpretaciones sexistas que oponen, dividen, presentan a unos y otras como enemigxs, contrincantes, rivales, en lugar de mostrar la realidad: organismos que colaboran para crear conjuntamente una nueva vida.

3.3.3. El mètode ROPA E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Reproducció

#Famílies

#Homosexualitat

Desenvolupament

Feu les següents activitats en grups de 3. Cada membre pren nota d'una activitat. Després, es comparteixen les respostes amb un altre grup.

1. Llegiu i comenteu la informació sobre el mètode ROPA extreta de la clínica de reproducció assistida [Barcelona IVF](#).
2. Vegeu i comenteu el vídeo [Reproducción asistida en parejas de mujeres: Aisel y Dafina](#), on aquesta parella explica per què varen optar per aquest mètode.
3. Llegiu i comenteu [Nicolás tiene dos papás](#), un conté xilè fet per [Movilh](#) per a promoure la diversitat.

Text. El mètode ROPA. L'experiència.

El mètode **ROPA** és un tractament de reproducció assistida que permet que en una parella de dones les dues participin en la maternitat. Les sigles ROPA es refereixen a Recepció d'Òvuls de la Parella.

Mètode ROPA, què és?

En el mètode **ROPA**, per una banda, un membre de la parella realitzarà un cicle de **FIV**, els embrions obtinguts un cop fecundats els

òvuls amb el banc de semen es transferiran a l'altre membre de la parella. Així doncs una dona dóna els seus òvuls a la seva parella, la qual els rep. Per aquest motiu al mètode ROPA se'l coneix com "doble maternitat".

A Espanya és una tècnica de reproducció assistida legal a la qual cada vegada opten més parelles lesbianes ja que els permet compartir el fet de ser mares.

Com es realitza?

A Barcelona IVF realitzem el **mètode ROPA** i hem constatat l'augment en la demanda d'aquest tractament. Els resultats són molt bons especialment quan els òvuls que s'utilitzen són joves ja que la qualitat dels embrions depèn sobretot de l'edat de la dona. No obstant això, en plantejar el mètode ROPA cal considerar i respectar la forma en què la parella ho vol dur a terme, ja que la majoria de parelles tenen molt clar qui vol embarassar-se i qui vol donar els òvuls. Una bona orientació és bàsica per poder establir el millor tractament per a cada cas.

El procés

Durant el procés del **mètode ROPA** les dues dones seguiran el seu tractament. Inicialment cal aconseguir que ambdues tinguin la regla alhora perquè, d'una banda, la dona que dóna els òvuls iniciï l'estimulació dels seus ovaris (FIV) i la dona que rebrà els embrions prepari el seu úter per aconseguir l'embaràs.

En la nostra experiència tots els **tractaments ROPA** que han aconseguit l'embaràs suposen una gran satisfacció per a la parella, ja que ambdues s'han sentit part del projecte de maternitat, que assumeixen de forma conjunta.

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.3. REPRODUCCIÓ I FECUNDACIÓ

3.3.4. Hòmens gestants EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Trans

#Famílies

#Reproducció

Desenvolupament

Vegeu i comenteu en grups de tres l'anunci [Baby Dove | #RealMoms](#) (en anglés). Dove va llançar en el mercat anglosaxó la campanya publicitària #RealMoms (2017) que buscava trencar l'estereotip de "mare perfecta" mitjançant l'exemple de mares de veritat que escapaven a l'esquema marcat per la publicitat tradicional. Hi ha mares primerenques, fadrines, i també hi ha Shea, una dona transsexual, acompanyada de la seua parella dona. Es tracta de la línia de productes Baby Dove per a la higiene infantil. Shea assegura que "les dues són les mares biològiques" i que "no existeix una sola manera correcta de ser mare".

Llegiu i comenteu en el mateix grup de tres la notícia: [El transexual que luce feliz su barriga de embarazado junto a su pareja](#).

Podeu llegir i comentar també la notícia protagonitzada per aquest jove trans badalonés: [Pol Galofre: "No soy el primer hombre que se queda embarazado y como sociedad tenemos que entenderlo"](#) (elDiario.es, 4 de novembre de 2020). Galofre i la seua parella, Bel Olid, han aparegut en molts mitjans i a la xarxa podem trobar entrevistes i també conferències interessants donades per ells amb propostes de criaça no binària.

Compartiu les conclusions en gran grup.

Notícia. El transexual que luce feliz su barriga de embarazado junto a su pareja

"Me siento bien siendo un hombre que tiene útero y capacidad de llevar a un bebé, dice Trystan Reese que dará a luz en julio

Trystan Reese, el transexual embarazado junto a su pareja Biff Chaplow. / Instagram

Nicolás Wild. 09/06/2017 – cadenaser.com

Como la mayoría de las mujeres que entran en su tercer trimestre, **Trystan Reese**, tiene que lidiar con acidez estomacal y antojos. Pero, a diferencia de la mayoría de parejas, Trystan, es un **hombre transexual que espera un bebé con su pareja Biff Chaplow**. La pareja de Portland, Oregón espera que nazca su hijo en julio.

Pese a su apariencia indiscutiblemente masculina, Reese nació biológicamente como mujer. A lo largo de los 34 años se ha visto sometida a una transformación gracias a la cual tiene una vida que se enmarca en su identidad sexual. Reese y su esposo Biff Chaplow, **han logrado**

la adopción de dos hijos gracias a las leyes estadounidenses. Ahora, esperan uno biológico.

Reese, quien nació siendo mujer, dice que mantuvo sus "partes originales" y nunca quiso cambiar su cuerpo. **"Creo que mi cuerpo es increíble. Siento que es un don haber nacido con el cuerpo que nací e hice todos los cambios necesarios para que pudiera vivirlo, tanto con hormonas como con modificaciones"**, compartió en su video en Facebook. "Yo estoy bien con mi cuerpo, es un cuerpo transexual. Me siento bien siendo un hombre que tiene un útero y tiene la capacidad de llevar a un bebé. No siento que eso me hace menos hombre. Solo es una casualidad que soy un hombre que es capaz de estar embarazado".

Reese de 34 y Chaplow de 31 años conocen hombres transexuales que pudieron tener hijos de una manera "sana y responsable". La pareja no quiere que su embarazo sea diferente. **"Pueden entender esto, comprenderán que no es tan raro que quiera llevar a mi bebé en la barriga"**, afirma Reese en uno de los video compartidos en Facebook.

Mientras la fecha de dar luz se acerca, la pareja prepara sus hijos para dar la bienvenida a su nuevo hijo. "Somos una pareja dedicada a nosotros y nuestros hijos. Y seremos igual de dedicados a este nuevo bebé como hemos sido con nuestros hijos" asegura Reese.

Embarazos transexuales

El caso de Reese y Chaplow no es único. Diana Rodriguez y Fernando Machado se convirtieron en la pareja de transexuales de más alto perfil en América Latina luego de tener su primer hijo en Ecuador. El primer hombre transexual del que se tiene conocimiento es **Thomas Beatie** de Arizona, Estados Unidos. En 2008 tuvo su primer hijo y actualmente es padre de tres.

Cossos
sexuats

3

3.3.5. Reproducció assistida a lesbianes 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#LGBTfòbia

#Homosexualitat

#Famílies

#Reproducció

Desenvolupament

A finals de 2014, Patrícia, juntament amb la seua parella, va decidir ser mare però la seua ginecòloga de l'ambulatori públic del barri li va dir que no podia accedir a la inseminació artificial perquè era lesbiana. ("Me negaron la reproducción asistida por ser lesbiana y tuve que acudir a una clínica privada".) L'any anterior es va aprovar la mesura que exclouïa qualsevol dona sense parella masculina dels processos de reproducció assistida. Només hi podien accedir als tractaments parelles heterosexuales amb problemes d'esterilitat; les dones soles o lesbianes havien d'acudir a una clínica privada.

Actualment la situació ha canviat i la llei permet l'accés a fecundació in vitro (FIV) i inseminació artificial (IA) amb semen de donant a dones solteres i a parelles de dones, casades o no, a través de la Seguretat Social. Per a parelles lesbianes hi ha també el mètode ROPA –una dona posa l'òvul, que és fecundat per donant anònim, i l'altra gesta l'embrió–, però no està cobert per la sanitat pública, i només es pot realitzar en clíniques de fertilitat privades.

Perquè les dues mares puguin inscriure la criatura com a fill/a d'ambdues han d'estar casades. Aquest no és un requisit per a les parelles heterosexuales, que poden inscriure el bebé sense necessitat d'una prova de paternitat.

Discutiu en xicotet grup al voltant de les següents idees i qüestions: Per què penseu que el govern no volia que les lesbianes es beneficiaren dels tractaments de fertilització? Coneixeu altres situacions de discriminació en l'àmbit de la salut per a les persones LGBTI? Sabeu si les parelles lesbianes poden adoptar? Coneixeu dones lesbianes que han sigut mares? Heu vist alguna pel·lícula o sèrie on apareguen mares lesbianes? I parelles masculines?

Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

3.3.6. Quin és el futur de la reproducció humana? 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Reproducció](#)

Desenvolupament

Llegiu el fragment de l'article "[A vueltas con el sexo](#)", on Laureano Castro Nogueira i Miguel Ángel Toro Ibáñez fan una crítica del llibre *¿Qué és el sexo?*, de Lynn Margulis i Dorion Sagan (1998). Responen a les qüestions per parelles. Després, compartiu les vostres idees en gran grup.

Qüestions

1. Quin és el futur de la sexualitat i de la reproducció humana, segons Margulis i Sagan? Quines en són les causes que ens portaran a aquest model? Quin és el futur per a tu?
2. El model de reproducció humana no és l'únic que es dona en el món animal. En algunes espècies de peixos es produeix el canvi de sexe, influït o controlat per l'ambient social de la població a la qual es pertany. En l'espècie **anthias squammipinnis**, que viu als esculls de corall en grups formats per un o més mascles i diverses femelles, quan un mascle mor o és eliminat del grup, una femella es transforma en mascle. El canvi de sexe es produeix no per la simple suggestió visual de la desaparició del mascle, sinó per un canvi en les interaccions de comportament dels membres del grup. Aquest exemple, i el de les rates talp nues, són interessants

perquè mostren la diversitat de sistemes de reproducció del món animal. Què en penseu del fet que les interaccions grupals provoquen aquesta mena de canvis? Creieu que als humans ens pot passar el mateix?

3. Algunes persones han utilitzat arguments biologicistes per a justificar que el model de sexualitat "normal i saludable" ha de ser l'acoblament entre un home (mascle) i una dona (femella). Penseu que ha de ser així?

Text. Sexualitat i reproducció

A vueltas con el sexo

L. Castro i Miguel Ángel Ibáñez. 01/01/2000. Revista de Libros

/.../ L'existència d'insectes socials com les abelles, les formigues o els tèrmits, és familiar per a la majoria de les persones. En aquestes societats, una o molt poques femelles reines són les encarregades de la posada d'ous, mentre que els mascles, de vida molt curta, només proporcionen els gàmetes necessaris per a la reproducció. La majoria de la colònia està composta de femelles obreres que s'encarreguen de la cria de la generació següent.

No obstant açò, com se'ns explica en el llibre, molt poca gent coneix que existeix també un cas semblat en mamífers, en un gènere de rosegadors excavadors africans coneguts com a **rates talp nues**. En aquests organismes, només la gran reina i dos o tres sementals es reproduïen, mentre que els altres mascles i femelles practiquen un fregament anogenital sense conseqüències reproductives. L'esterilitat

de la majoria dels individus sembla estar intervinguda pels baixos nivells de producció de l'hormona sexual testosterona. Si s'elimina la reina, els nivells de testosterona es desapareixen en els individus de la colònia fins que una nova femella s'imposa com a reina, la qual cosa automàticament inhibeix la producció de l'hormona en la resta de la colònia.

A partir d'aquest notable exemple, els autors del llibre construeixen una sèrie d'especulacions sobre la creixent separació entre el sexe i la reproducció en l'espècie humana. Així vaticinen que la humanitat evolucionarà cap a una espècie en la qual la major part dels individus no es reproduirà.

Entre els fenòmens que, segons els autors, posen de manifest aquesta tendència cap a una menor capacitat reproductiva de la nostra espècie es troba la creixent disminució de la producció del nombre mitjà d'espermatozoides per ejaculació, dada que està sent observada amb preocupació per molts científics. Un possible culpable sembla ser l'augment de toxines ambientals com a conseqüència de la utilització massiva d'herbicides i pesticides que protegeixen les nostres collites de les plagues. Aquestes toxines imiten els efectes de les hormones sexuals. Així la dioxina, tristament famosa per l'escàndol dels pollastres belgues i per la seua acció cancerígena, és un subproducte industrial anàleg als estrògens –hormona femenina– i, per tant, d'efectes feminitzants.

Altres fenòmens, com el consum de drogues, podrien estar implicats en la pèrdua de poder reproductiu. La marihuana, per

Guia d'Educació Sexual

3. DE CARN I OSSOS: CONEIXENT-NOS. ELS COSSOS SEXUATS

3.3. REPRODUCCIÓ I FECUNDACIÓ

exemple, disminueix temporalment els nivells de testosterona.

La generalització d'activitats sexuals no reproductives com la masturbació estimulada per revistes i vídeos porno, o la major creativitat –perversitat, si utilitzarem un to moralista– en els contactes sexuals apunten en la mateixa direcció.

En el costat oposat, també és possible imaginar la possibilitat de reproducció sense necessitat de sexe, facilitat per l'avanç en les tecnologies reproductives de fecundació in vitro. Una vegada més, com ocorre en altres parts del llibre, un troba una informació interessant sobre aquestes qüestions, però unida a una interpretació peculiar amb un rerefons vitalista.

Per a aquests autors, els fenòmens anteriors s'interpreten com una conseqüència natural d'un efecte de retroalimentació de la pròpia humanitat, en la qual la superpoblació genera els propis mecanismes que inhibeixen la reproducció i autorregulen la població.

Finalment, i ja dins d'un gènere pròxim a la ciència ficció, estaria el denominat cibersexe. Les noves tecnologies informàtiques reorienten les energies sexuals cap a la comunicació. L'emoció del correu electrònic, dels missatges instantanis i de les converses a distància té un component a voltes inequívocament sexual –no deixa de ser curiós que l'addicció al correu electrònic haja sigut denominada el nou vici solitari– que possibilitarà una integració dels humans en una espècie de superorganisme cibernètic. /.../